

Světlik

svět libereckých knihoven

*...bách po odpadnutí vod první suchá země i na temeni Ještěda.
...na, usedají do stínu platanů a jejich urputné vzezření se stává mírným.
...jí nazdarbůh. Být básníkem, to není jenom tak.
Oh, moje Mañon! Slunko bylo u samého západu a svatojánnští broučci vstávali.
...to be done. Byl pozdní večer – první máj, večerní máj – byl lásky čas.
...ler Fall ist.*

Milé čtenářky a milí čtenáři,

je mi ctí, že mohu svým prvním úvodníkem otevřít toto číslo časopisu Světlik.

Jeho velká část je věnovaná dvacátému výročí otevření knihovny, které jsme si připomněli 8. března – v době, kdy brány knihovny byly pro čtenáře uzavřené, půjčování probíhalo přes výdejní okénko, kontakt se čtenáři probíhal hlavně přes web a sociální sítě, lektori přednášeli v pustém sále na kameru... Ale nevzdali jsme to – i přes nepřízeň jsme se s Vámi mnoha způsoby podělili o radost z této důležité události. Dvacet let je pro někoho málo, pro

někoho hodně, záleží na úhlu pohledu. Pro nás to bylo krásných dvacet let, kdy jsme postupně mohli realizovat vize tehdejší ředitelky knihovny paní Věry Vohlídalové. Z půjčovny knih se stala instituce nabízející prostor – pro vzdělání, setkání, diskusi, kulturu nebo trávení volného času, prostor, který kultivuje a zároveň inspiruje.

1. dubna 2021 jsem z rukou Blanky Konvalinkové převzala klíče od ředitelské kanceláře – s úctou k mým předchůdkyním, které z knihovny vytvořily místo pro všechny Liberečany, s respektem ke svým kolegům, kteří se na tomto rozvoji podíleli. Nyní nevíme, co nás čeká na podzim, zda se nám čtenáři vrátí, jak se změnila jejich očekávání nebo potřeby. Knihovna tu však zůstane a budte si jisti, že bude uprnutně bojovat o Vaši pozornost a dalších dvacet let se Vám bude snažit dokazovat, že patří do Vašich životů.

Velmi mě potěší, když se začtete do následujících řádků a společně s námi se nejenom ohlédnete, ale také podíváte do budoucnosti.

Dana Petrýdesová

Obsah

KVK

Krajská vědecká knihovna v Liberci

SVĚT libereckých knihoven 2

*Co pro nás znamenalo otevření
nové budovy pro veřejnost*

v roce 2001? 2

Knihovna v letech 2001–2021 3

Knihovna a/pro veřejnost

v letech 2001–2021 6

Prátelé knihovny blahopřejí

knihovně k 20. výročí otevření

nové budovy 11

Lucie Bidlasová 12

Sandra Braun 12

Vladimíra Hamalová 13

Otto Hejnic 14

Martin Hilský 15

Milan Hrabal 15

Vladimír Hrdina 16

Josef Kováč 17

Dana Kroulíková 17

Stanislav Kubín 18

Oldřich Kvasnička 19

Ivan Langr 20

Jan Prchal 21

Karel Redlich 22

Alžběta Sakařová 23

Jana Vančatová 24

Květa Vinklátová 25

Tilo Weber 26

LAK

Liberecký autorský kruh

SVĚT dialogu 28

*Věřím, že to zvládneme! Dvojrozhovor
s Blankou Konvalinkovou a Danou*

Petrýdesovou 28

ze souSVĚTí 31

Vyznání ke dvaceti letům 31

SVĚTonázory 33

Autobiografické sbírky

Pavla Novotného 33

Rychlý, až zbrklý Čarostřelec 34

Básníci nejsou mimozemšťané 36

Hledání Julia Benka 37

Jablonečtí SVĚTáci 38

Adolf Wildner, básník Bukovského dvoru 38

SVĚT krásné literatury 40

Střípky z Ráje II. 40

Martin Vávra: Nad hladinou 41

SVĚTlonoši 43

Kateřina Málková: Básně 44

Jan Ostrov: Básně 45

tvary SVĚTla 46

Místo setkávání 46

Redakční rada:

Marek Sekyra, Blanka Konvalinková, Eva Štastná, Libor Schiffner (KVK)

Štěpán Kučera, Julius Benko, Martin Trdla, Miroslav Stuchlý (LAK)

Vydává Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK) spolu s Libereckým autorským kruhem (LAK) jako účelový tisk.

Tiskárna IRBIS, www.vytiskneme.cz

Evid. č. MK ČR 14407 ISSN 1214 - 2751

Co pro nás znamenalo otevření nové budovy pro veřejnost v roce 2001?

Knihovna před otevřením 2001

Pro paní ředitelku Věru Vohlídalovou dokončení velké výzvy, kterou si předsevzala, pro architekta Radima Kousala úspěšný projekt, pro zaměstnance i pro čtenáře určité obrovskou změnu, která každého čekala hned při vstupu do proskleného domu.

Velkorysost budovy, její transparentnost, průhledy z podlaží do podlaží – architektura, která ani po dvaceti letech neztratila nic ze svého monumentálního půvabu. Vnitřní prostory nabízející nepřeborné množství knih ve volném výběru, volnost bezbariérového pohybu pro čtenáře i návštěvníky, pohodlný mobiliář, místo zvoucí ke studiu, četbě, odpočinku, k setkávání.

Jak jsme tu krásnou budovu během dvaceti let využili? Troufám si tvrdit, že ještě ne zcela... I když se podařilo realizovat mnohé, od Pasování prvňáčků na čtenáře, pravidelných čtenářských lekci pro děti, školení pro seniory – přes naprosto otevřené akce jako Restaurant Days, Živou knihovnu, Den jazyků, herní odpoledne – až po debaty a televizní vysílání k aktuálním společenským tématům. V knihovně se i tančilo, zpívalo nebo hrálo divadlo – objevovali jsme netušené možnosti toho místa a způsob, jak je netradičně využít.

Myslím si, že objevování není zdaleka u konce, stačí realizovat dobrý nápad... Vždy, když navštívím jinou knihovnu nebo i jinou moderní stavbu, srovnávám ji

s tou naší. A stále, postupem času víc a víc, si cením její variability a nadčasovosti.

V následujících dvou článcích Vám nabízíme pohled na knihovnu a její služ-

by očima naší kolegyně, knihovnice Táni Holčákové.

Blanka Konvalinková

ředitelka knihovny v letech 2009–2021

Knihovna v letech 2001–2021

Proměny uvnitř i vně

Ve čtvrtek 8. března 2001 od 13.00 hodin se nová budova knihovny otevřela veřejnosti. V projektu vítězného architektonického návrhu kanceláře SIAL se počítalo s tím, že budova bude flexibilní, pokud jde o případné změny v prostorovém uspořádání. Projekt nelhal, po

prvních dvou letech „zkušebního provozu“ se několik následujících let neslo ve znamení stěhování. Nejviditelnější změny se týkaly veřejných prostor – zejména půjčoven a Informační služby. Došlo tak k přesunu různých druhů literatury z jedné půjčovny do druhé tak, aby uspořádání co nejvíce vyhovovalo čtenářům.

V prvních letech se vyskytly problémy s přílišnou hlučností provozu Knihovny pro děti a mládež, což nevyhovovalo zejména půjčovně nacházející se o patro níž. V roce 2004 si Dětské oddělení vyměnilo místo s Hudební knihovnou. Děti tak získaly prostor oddělený od ostatních půjčoven, z Hudebního oddělení se měla stát multimediální studovna. K realizaci tohoto projektu však nedošlo,

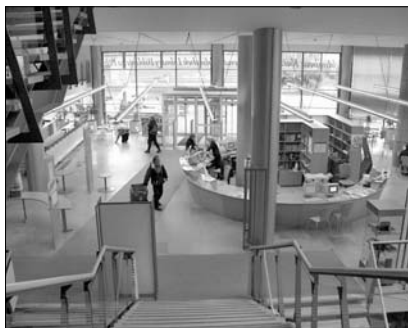
Hudební knihovna 2002

Knihovna pro děti a mládež 2004

Všeobecná knihovna 2002

Informační služba 2002

Šatna 2001

Šachy před Všeobecnou knihovnou 2002

navíc se ukázalo, že prostor ve 4. patře je pro Dětskou knihovnu příliš malý, a proto se po několika letech obě oddělení přestěhovala na své původní místo. Prostor mezi Knihovnou pro děti a mládež a Studijní knihovnou byl částečně odhlučněn díky panelům s ilustracemi Ivana Antoše a pomohlo i zasklení dětské studovny. Ve Studijní knihovně došlo před dvěma lety k vybudování tiché a kolektivní studovny a rekonstrukci individuálních studijních boxů.

Kdo chodil do knihovny před rokem 2008, tak si možná pamatuje, že pult Informační služby byl umístěn uprostřed vstupní haly před vnitřním schodištěm. Architektonicky to bylo pěkné řešení, z provozního hlediska už to tak šťastné nebylo. Pracovníci Informační služby byli vystaveni neustálému průvanu a uživatelé, kteří se registrovali do knihovny nebo čekali na vyřízení svých požadavků, stáli v cestě návštěvníkům mířícím do půjčoven. V roce 2008 se pult přesunul vedle vchodu, zároveň došlo ke zrušení šatny a jejímu nahrazení šatními skříňkami. Již o rok dříve byla vyměněna původní plovoucí podlaha na patře -1 za současnou kamennou a vznikla zde čítná denního tisku.

V prvních letech mohli kuřáci využívat prostor ve 2. patře vedle Velkého sálu. V roce 2010 byla kuřárna zrušena a na jejím místě vznikl hezký prostor s obrazovou nazvaný e-galerie určený pro případné elektronické výstavy.

V průběhu dvaceti let došlo také ke změnám v grafickém designu orientačního systému, byla pořízena nová výstavní technika, osvětlení a částečně nábytek. V kavárně se vystřídalo několik provozovatelů.

Proměnám neušel ani prostor před knihovnou. Původně prázdné místo vyplněné pouze několika lavičkami bylo v roce 2008 osazeno třemi habry. V roce 2016 při příležitosti 15. výročí otevření knihovny pro veřejnost zde byla instalována Lavička Václava Havla. O dva roky později byla vedle vchodu do židovské modlitebny vysazena Třešeň Olgy Havlové. Od roku 2009 mají čtenáři možnost vracet vypůjčené dokumenty do biblioboxu před vchodem, v současné době má knihovna již dva.

Co se starou budovou?

1. prosince 2000 se knihovna sídlící na nám. Dr. E. Beneše naposledy otevřela čtenářům. Následovalo její uzavření, stěhování fondů a přesun do nového sídla. Stará budova však nezůstala opuštěná dlouho. V letech 2002–2004 ji využívala Česká pošta v době, kdy rekonstruovala své hlavní sídlo.

Poté budova přešla do majetku města Liberce, v letech 2005–2006 prošla rekonstrukcí a proměnila se v administrativní budovu nového magistrátu.

Proměny institucionální

Období od listopadu 2000 do konce roku 2001 bylo náročné po všech stránkách. Nestává se příliš často, aby organizace během jediného roku změnila sídlo, zřizovatele, název a vedení. V roce 2001 byl také přijat dlouho očekávaný knihovní zákon, což se muselo vzít v potaz při přípravě knihovního řádu a organizačních směrnic.

V souvislosti s územněsprávní reformou v roce 2000 přešla knihovna k novému zřizovateli, kterým je Liberecký kraj (do té doby spadala pod Ministerstvo kultury). Došlo k tomu 1. července 2001. Nový zřizovatel koncem téhož roku rozhodl o změně názvu. Z původní Státní vědecké knihovny v Liberci se stala Krajská vědecká knihovna v Liberci.

V čele knihovny se za posledních dvacet let vystřídalo pět ředitelů. Věra Vohlídalová, která stála v čele knihovny od roku 1990, odešla v září 2001 do důchodu. Poté nastoupil Pavel Harvánek, který byl ve funkci do ledna 2007. Vystřídala ho Dagmar Helšusová. V červenci 2009

se ředitelkou stala Blanka Konvalinková. Od dubna 2021 stojí v čele knihovny Dana Petrádová.

Pobočky

V době otevření hlavní budovy pro veřejnost v březnu 2001 měla knihovna v provozu devět poboček.

Pobočka Na Jeřábu ukončila činnost již v únoru 2001 a Horská později v témže roce. Roku 2003 se pobočka Vratislavičské změnila v samostatnou knihovnu. V roce 2006 byla zrušena pobočka Pílníková, o rok později také Radčice, naopak přibyla nová v Rochlicích.

V současné době je v provozu šest poboček (Králův Háj, Kunratická, Machníň, Rochlice, Ruprechtice a Vesec).

Kromě výpůjčních služeb nabízejí pobočky také kulturní akce, jako výstavy, besedy, exkurze, workshopy, literární a vý-

Noc s Andersenem, pobočka Vesec 2005

tvárné soutěže, koncerty, i netradiční aktivity, jako např. kurzy trénování paměti pro seniory. Slouží také jako místa setkávání (maminky s dětmi, senioři, zahrádkáři aj.).

Táňa Holčáková

Knihovna a/pro veřejnost v letech 2001–2021

Otevírací doba

V roce 2001 byla knihovna otevřena pouze čtyři dny v týdnu (zavřeno bylo v úterý a o víkend). První roky provozu se nesly ve znamení častých změn, jak ukázala praxe, nároky uživatelů a možnosti knihovny. Využilo se též prostorového uspořádání budovy a časem začala mít Informační služba jinou otevírací dobu než půjčovny. Od ledna 2002 je otevřeno i v sobotu, od září 2004 také

v úterý. V letech 2010–2013 bylo v sobotu otevřeno do 15.00 hodin.

Po roce 2014 se situace stabilizovala. Specifikem Knihovny pro děti a mládež je částečné dopolední uzavření pro veřejnost z důvodu konání akcí pro školky a školy. I přesto však mohou být případní čtenáři obslouženi prostřednictvím jiných oddělení.

Zajímavostí v letech 2008–2011 byly tzv. sanitární dny, kdy bylo zavřeno každé poslední úterý v měsíci.

Poplatky a úhrady služeb

V této oblasti došlo v průběhu dvaceti let samozřejmě k mnoha změnám. Některé poplatky časem zmizely, např. platba za půjčování zvukových dokumentů v Hudební knihovně, další zase odvál čas spolu s předměty jejich zpoplatnění (počítačové disky, magnetické karty do kopírek, adresní novinková služba), jiné naopak přibýly (záloha za půjčování čteček e-knih a iPadů, služba OCR). Docházelo též k modifikacím již existujících poplatků (systém sankčních poplatků).

Po přestěhování do současného sídla knihovny byla zavedena centrální pokladna, což ulehčilo práci zejména Všeobecné a Studijní knihovně. Registrace uživatelů do 15 let zůstala Knihovně pro děti a mládež.

Výpůjční služby

Podobu výpůjčních služeb v roce 2001 ovlivnil přechod do nové budovy, stejně jako zavedení automatizovaného výpůjčního systému.

Zatímco Knihovna pro děti a mládež půjčovala automatizovaně již od roku 1997 a Hudební od roku 1999, Studijní a Všeobecná knihovna (dříve Půjčovna odborné literatury a Půjčovna krásné a populárně-naučné literatury) zavedly tento způsob půjčování až těsně před stěhováním (POL v červnu 2000, PKPNL v září téhož roku). Před ukončením provozu ve staré budově měly obě půjčovny sice výpůjční systém z 95 % automatizovaný, ale přesto bylo v nové budově potřeba na výpůjční pult nainstalovat nejen počítače, ale přestěhovat také lístkové

Zaměstnanci knihovny 2001

kartotéky s evidencí výpůjček. Se zavedením automatizace se situace zjednodušila také v tom směru, že systém výpůjček byl ve všech půjčovnách jednotný.

Postupně se automatizoval celý systém půjčování, od objednání či rezervace dokumentů až po zasílání informací o držených rezervacích. Dnes čtenář nemusí vytáhnout paty z domova, aby si půjčil knihu nebo nahlédl do novin, může využít vzdálenou online registraci, meziknihovní výpůjční službu nebo přístup ke zdigitalizovaným dokumentům. A když už je v knihovně, tak mnohdy nepotřebuje asistenci knihovníka – díky technologii RFID, která umožní samoobslužnou výpůjčku i vrácení knihy.

Knihovna nezapomíná ani na starší čtenáře, kteří se nemohou sami dostat

Zajímavosti z výpůjčních služeb:

V Knihovně pro děti a mládež si nebylo do roku 2004 možné prodlužovat výpůjčky.

Na pobočkách byl před zavedením automatizace maximální počet výpůjček stanoven podle velikosti poboček a struktury uživatelů.

Do roku 2011 bylo zpoplatněno půjčování zvukových dokumentů v Hudební knihovně.

V rámci projektu Živá paměť Liberec si od roku 2013 několik let bylo možné půjčit v knihovně koloběžku.

do knihovny, v roce 2016 pro ně zřídila donáškovou službu.

Při otevření knihovny v roce 2001 si bylo možné vypůjčit 15 knih, 5 ročníků časopisů, 5 hudebnin, 4 zvukové dokumenty a 2 CD-ROMy. Během dvaceti let se počet vypůjčitelných knih zdvojnásobil, k nárůstu došlo i u dalších typů dokumentů a přibýly i nové.

Další služby

Mezi další služby patří informační, rešeršní, bibliografické, metodické, vzdělávací a kulturní. Postupně se rozšířila nabídka různých databází, díky přístrojům a technologiím, jako jsou mobilní telefony, notebooky, tablety, iPady a Wi-Fi, se zjednodušil přístup k Internetu. V knihovně funguje Grafické studio a knihařská dílna.

V průběhu 20 let se důležitou součástí služeb knihovny stala vzdělávací a kul-

turní činnost. Vznikla pestrá nabídka lekcí a workshopů pro všechny typy škol, veřejnost si může vybírat z široké palety kurzů, přednášek a besed na různá témata, probíhají literární setkání, koncerty, výstavy a další kulturní akce. Na jejich realizaci se velmi často podílejí spřátelené organizace a instituce. Liberecká knihovna jako jediná v ČR pořádá svůj vlastní ples. Nelze zapomenout ani na poskytování služeb handicapovaným uživatelům.

Víte, že:

v roce 2001 začínala knihovna s deseti internetovými stanicemi a zájem o Internet byl tak velký, že uživatelé často museli čekat, až se místo uvolní (dostali pořadové číslo a byli pak vyvoláni rozhlasem). Internetovou stanicí si bylo možné objednat i dopředu.

Propagace a komunikace

Knihovna propaguje svou činnost různými způsoby. Vedle tradičních médií (plakáty, letáky, tištěné programy, pohlednice, od roku 2003 časopis Světlik, články v tisku, spolupráce s Českým rozhlasem Liberec) se stále více prosazují média elektronická. Svou webovou stránku má knihovna od poloviny devadesátých let. V průběhu posledních dvaceti let se její podoba třikrát zásadně změnila (v letech 2007, 2013 a 2020). Od roku 2009 má knihovna svůj profil na Facebooku, od roku 2019 na Instagramu. S uživateli komunikuje od roku 2014 též prostřednictvím YouTube. Od roku 2011

SVĚT LIBERECKÝCH KNIHOVEN

vydává E-zpravodaj. Knihovna se prezentuje na nejrůznějších akcích i mimo prostory knihovny – např. Festival dětského

čtenářství, EDUCA MYJOB, Benátská a další.

Táňa Holčáková

Václav Havel a Jan Tříska 2003

Veletrh dětské knihy 2007

Ples v knihovně 2017

Sto jarních schodů 2011

Hudební pořad – Jan Prchal

Křest Jěštědských kvetů 2008

To nejlepších ilustrací 2012

Zkoušky z angličtiny 2010

Burza knih 2011

Rande naslepo s knihou 2016

Noc s Andersenem 2016

Knihovna v době pandemie 2020

Knihovna v době pandemie 2020

Přátelé knihovny blahopřeji k 20. výročí otevření nové budovy

Blahopřejeme knihovně

Národní památkový ústav se svojí po-
bočkou na Sychrově se přidává k zástu-
pu gratulantů – blahopřejeme knihovně
k jejímu výročí a hlavně děkujeme mi-
lým pracovníkům této instituce za leti-
tou krásnou spolupráci. Již několik let
dochází pracovníci z (nejenom) liberec-
kých hradů a zámků do místního před-

náškového sálu, aby posluchače, zájemce
a milovníky historie, seznámili s tím, co se
na kterém hradě či zámku děje, co chys-
táme za novinky, ale přednášeli jsme tře-
ba také o tom, jak vznikají nové expozice,
co vše se děje při stavební obnově či jak se
udržují parky a zeleň, které k historickým
objektům také patří.

Přednášky v Krajské vědecké knihov-
ně umožňují setkání kastelánů a dalších
pracovníků NPÚ s návštěvnickou veřej-
ností, vždy je zde prostor na dotazy i na
osvětlení různých informací tak, aby po-
sluchači i přednášející odcházeli s poci-
tem příjemně stráveného podvečera. Za
to patří kolegům z knihovny velký dík.

Mgr. et Bc. Lucie Bidlasová

vedoucí kanceláře ředitele, tisková mluvčí

Národní památkový ústav,

územní památková správa na Sychrově

Vznikla zde četná nová přátelství

Die Wissenschaftliche Bibliothek Li-
bereg ist eine wunderbare Einrichtung.
Sie verfügt nicht nur über einen um-
fangreichen Bücherbestand, der sich von
Belletristik über Fach- und Sachbücher,
audiovisuellen Medien und Zeitungen
und Zeitschriften bis hin zu fremdspra-
chiger Literatur und Lehrwerken er-

streckt, sondern bietet auch Raum für
interessante und spannende Veranstal-
tungen. Als OeAD-Lektorin bin ich
besonders intensiv mit der Österreich
Bibliothek in Kontakt und nebst dem
sehr guten Medienfundus, den man je-
derzeit nutzen kann, können und konn-
ten wir, dank der tollen Unterstützung

der Wissenschaftlichen Bibliothek und der wunderbaren Zusammenarbeit mit der Österreich Bibliothek Liberec, auch zahlreiche spannende und schöne Veranstaltungen durchführen. Ich denke zum Beispiel an die Österreich Tage 2019 oder die Österreichische Kurzfilmschau, die

jährliche „Österreich liest“ Aktion, Weiterbildungsworkshops für Deutsch als Fremdsprache-Lehrkräfte und die Lesungen zeitgenössischer österreichischer AutorInnen. Besonders hervorzuheben ist aber auch die wunderbare Zusammenarbeit bei den wöchentlichen deutschen Konversationsstunden, die wir seit November 2018 regelmäßig jeden Donnerstag durchführen. Mittlerweile hatten wir seit der ersten Konversationsstunde insgesamt weit über 100 verschiedene TeilnehmerInnen und es kommen immer wieder neue Leute hinzu, die wir für die Bibliothek, die Literatur und das gemeinsame Sprechen begeistern konnten. Besonders schön ist, dass sich in der Bibliothek dadurch auch neue Freundschaften gebildet haben.

Daher können die Wissenschaftliche Bibliothek Liberec und die Österreich Bibliothek Liberec als wesentlicher Bestandteil des Austauschs, der Begegnung und der sprachlichen Vielfalt bezeichnet werden. Die Bibliothek ist für mich und für die Region Liberec ein wichtiger Ort der Zusammenarbeit und der Kommunikation, des Kennenlernens und der Freude, des Wissens und der Kultur.

Krajská vědecká knihovna v Liberci je fascinující instituce. Má nejen rozsáhlou sbírku knih, od beletrie přes populárně naučné a odborné publikace, audiovizuální média, noviny a časopisy až po cizojazyčnou literaturu a učebnice, ale zároveň nabízí prostor pro zajímavé a lákavé události. Jako lektorka OeAD jsem v obzvláště úzkém kontaktu s Rakouskou knihovnou a kromě velmi dobrého mediálního fondu, který lze kdykoli využít, máme možnost díky podpoře knihovny uskutečnit v jejích prostorách řadu krásných akcí. Mám na mysli například Rakouské dny 2019 nebo přehlídku rakouských krátkých filmů, každoroční kampaň „Österreich liest“, výstavy, semináře pro učitele němčiny a také čtení současných rakouských autorů. Srdeční záležitostí se staly lekce německé konverzace, které pořádáme téměř nepřetržitě každý čtvrtek od listopadu 2018. Od první lekce se zúčastnila více než stovka zájemců a neustále se přidávají noví lidé, se kterými sdílíme možnost používat němčinu v rozhovoru, náklonnost k literatuře i knihovně samotné. Vznikla zde četná nová přátelství – a to je pro všechny největší přínos.

Knihovnu v Liberci a libereckou Rakouskou knihovnu považují za podstatnou součást své práce, umožňuje setkání a podporuje jazykovou rozmanitost. Knihovna je pro mě stejně jako pro místní důleži-

tým místem pro komunikaci, pro poznávání kultury i pro poučení, ale hlavně pro radost.

Mag. Sandra Braun
OeAD Lektorin (TUL)

Já a knihovna...

... myslím, že už dlouho patříme tak nějak k sobě a že ten náš vztah zraje do stále spravedlivějších rovnoprávnějších mezí... ve smyslu má dáti – dal...

Na počátku bylo prostě okouzlení, přitažlivost, respekt – takové to zamilování na první pohled (jistěže z mé strany). Procházela jsem tou úžasnou budovou a měla posvátný pocit z prostoru, co dýchal důstojně i vlně zároveň. Naše setkání se stávala týden po týdnu důvěrnější a už nešlo jen o zapůjčení potřebných odborných podkladů pro mou novinářskou profesi či přednáškovou činnost, ale jakýsi dialog. Najednou mi při její velkorysé nabídce došla má intenzivní potřeba průběžného doplňování dosavadních celoživotních znalostí,

zaplnění všech těch mezer ve vzdělání a zodpovězení bezpočtu zbývajících otázek. A pak už jsem se občas v pracovním mezikase stavila i na kafe, poseděla mezi regály s časopisy, když mě v ulicích dohnal déšť, zvykla si konzultovat se svými studenty v jejích tichých zákoutích, napsat osnovu k nové přednášce... nebo si jen tak sednout, pozorovat, přemýšlet... prostě si odpočinout od všeho shonu „tam venku“...

A pak mě při prohlídce jedné výstavy napadlo, že by člověk neměl pořád jen tak brát, že by měl taky něco dávat, vrátet..., pokud o to ta druhá strana jaksi stojí...

... a moje knihovna o mě naštěstí stála, a tak jsem jí před léty napoprvé nabídla své „poetické obrázky“ (básně z mých sbírek s fotografiemi kolegy K. Gratiasse) a vytvořila první výstavu. Knihovna mě pochválila, a tak jsem si troufala dál: beseda o Katalánsku, komponovaný pořad ke 100. výročí republiky (atd. atp.)... a pak přišly ty mé Literární středy – (aneb Literární toulky po Evropě), které se po třech letech povídání u stolečků s kávou mezi regály knih přesunuly do zkrácené digitální podoby v čase coronavirovém...

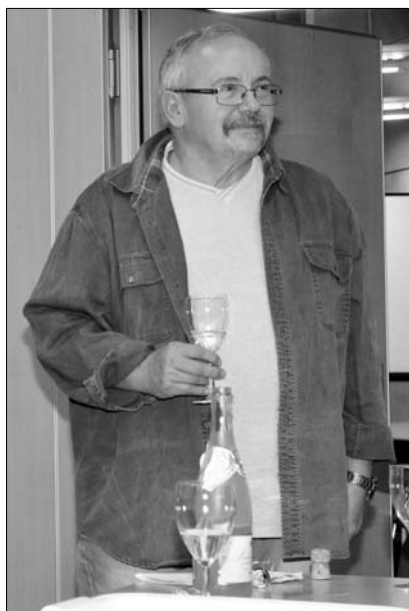
Přiznávám, že můj vztah ke knihovně léty zrál jak víno a že si dnes už svůj život

bez ní nedokážu představit, že mě stále obohacuje, přináší radost i pocit smysuplného zaplnění mého času. Jistěže hlavně díky tomu, že k ní patří i mnoho moud-

řích a vldných lidí, kterým tímto za obohacení svého života děkuji.

Vladimíra Hamalová
spisovatelka, pedagožka

20. výročí knihovny

Velké poděkování patří Věře Vohlídalové, která stála u zrodu nové liberecké vědecké knihovny a obnovené synagogy. Stavba smíření byla postavena na místě nacisty vypálené synagogy, jde o první knihovnu a synagogu postavenou po listopadu 1989. Budovu projektoval architekt Radim Kousal, předání stavby v roce 2001 se zúčastnil prezident ČR Václav Havel. Věra Vohlídalová byla členkou KAL – Kruhu autorů Liberecka, vydala knihu o výstavbě knihovny a spolu-

pracovala s námi na projektech regionu Nisa. KAL vydával česko-německé a česko-polské Kalmanachy.

Roku 2006, kdy byl ředitelem Pavel Harvánek, začal vycházet Světlik, za polovinu obsahu odpovídala vědecká knihovna a za druhou KAL, zastoupený Janem Šebelkou. První rok vyšlo šest čísel. Za ředitelování Dagmar Helšusové se akce pořádané KALem, křty jednotlivých knih a křty Kalmanachů, přesunuly do prostor knihovny. Za ředitelky Blanky Konvalinkové vznikl portál www.kruhautoruliberecka.cz, z něhož byly přetiskovány divadelní receze, a vyšel česko-německý sborník *Naše krajina slov*, *Unsere Wortlandschaft*, v němž byla čtenářům představena současná severočeská próza, poezie a výtvarné umění. Bohužel, česko-německá *Krajina našich slov 2019*, *Landschaft unserer Worte 2019*, kam psali literáti obou zemí, vyšla až po smrti předsedy KALu Luboše Příhody. Spolueditor Jan Šebelka a ostatní členové uzavřeli činnost KALu.

Polovinu Světliků nyní obhospodařují členové nově vzniklého LAKu, Libereckého autorského kruhu, mj. Štěpán Kučera, Martin Trdla, Julius Benko.

Přejí nové ředitelce Daně Pertrýdesové v době pocovidové mnoho elánu a mladé generaci ostré pero.

Otto Hejnic, *spisovatel*

Můj dík knihovně

Měl jsem možnost opakovaně přednášet v liberecké vědecké knihovně o Shakespearovi a jeho době. Byla to pro mě vzácná příležitost, jak oslovit vnímavé, pozorné a vzdělané liberecké publikum v nádherném, moderním prostředí knihovny. Za to vše patří liberecké knihovně můj dík.

Martin Hilský
překladatel, shakespeareolog

To už je vážně dvacet let?

Atmosféru slavnostního otevření liberecké „skleněné“ knihovny nezapomenu. Hořkosladká chvíle tehdejší paní ředitelky Věry Vohlídalové, v níž se mísila radost z uskutečněného snu s napětím z honu na čarodějnice. Obdivné pohledy na neobvyklou stavbu promísené s kritickými úšklebky. Děkovné dopisy a obsílka k soudu. Paní ředitelka nakonec po několika letech obhájila svou profesní i občanskou čest. A dvacet let každodenní

činnosti ukázalo, že tato budova (a lidé v ní) se stala centrem (nejen) knižní kultury v Liberci a celém regionu.

Měl jsem příležitost v prostorách této knihovny vícekrát číst – bylo to vždy u příležitosti vydání nějaké knihy, kterou jsem překládal. Namátkou vzpomenu čtení s německo-polským básníkem a překladatelem Peterem Gehrischem nebo lužickosrbským básníkem Benediktem Dyrlichem. Vůbec zájem o poskytnutí prostoru lužickosrbské tematice – ať už přímo literátům, výtvarníkům – nebo českým sorabistům formou besed a přednášek si zaslouží uznání.

Nezapomenutelné byly pro mě také křtiny *Kalmanachů* a česko-německých literárních čítanek, jichž jsem míval tu čest být spoluautorem. Skutečnost, že nabídla svou střechu Kruhu autorů Liberecka včetně poloviny kvalitního knihovnického časopisu Světlik, je dalším velkým přínosem liberecké krajské knihovny pro literární dění v regionu.

Rád jsem, ač „ne-Liberečan“, ve Světliku publikoval překlady, recenze a články na různá témata.

Musím se pochvalně zmínit i o vydavatelské činnosti knihovny. Kromě Světliku věnovala v uplynulém dvacetiletí pozornost i knižním titulům. Vedle vydání několika informačních publikací, například *Průvodce knihovnami v Euroregionu Nisa*, se zabývala dvěma oblastmi literatury – knížkami pro děti a zapomenutými německými autory. Tři ze čtyř vydaných knih pro děti vyšly vícejazyčně. Objevila se romšтина, slovenština, kniha *Zapomenutá velikonoční vajíčka* vyšla dokonce ve

čtyřech jazykových verzích: češtině, němčině, polštině a lužické srbštině. Naprosto unikátní je čtveřice antologií literárních „Květů“ objevující současným čtenářům 165 zapomenutých německých autorů čtyř regionů dnešního Libereckého kraje. Editorský a překladatelský tým Marek Sekyra, Otokar Simm a Tomáš Cidlina spolu s pečlivými redaktorkami Blankou Konvalinkovou a Kateřinou Šidlofovou odvedl skvělou práci.

Poslední odstavec věnuji vzpomínce na své začátky na hudebním oddělení varnsdorfské městské knihovny. Tehdy mi velmi pomáhaly telefonické konzultace s lidmi v hudebním oddělení a oddělení katalogizace KVKLI. Nevím, zda jsem jim tehdy dostatečně poděkoval za jejich ochotu a sdílnost, činím tedy dodatečně dnes.

Celému týmu Krajské vědecké knihovny v Liberci blahopřeji k úspěšnému uzavření první dvacetiletky a do té další přeji dostatek čtenářů, peněz a klidu v práci i v soukromí.

Milan Hrabal, *spisovatel*

Mám knihovnu moc rád

Mám knihovnu moc rád, miluji její vzdušný prostor a hlavně se vždy těším na setkání s báječnými lidmi na Hudebních večerech. Je pro mě nesmírně příjemné, dělit se o radost z hudby a cítit odezvu u posluchačů. Vědět, že jsme v tu chvíli stejně naladěni a odcházíme s pocitem vzájemného porozumění a naplnění. Za to budu vždy knihovně velice vděčný.

Vladimír Hrdina

pedagog ZŠ a ZUŠ Frýdlant

Knihovna je můj druhý domov

Dalo by se jistě bez nadsázky říci, že knihovna je můj druhý domov. Ten úžasný pocit, když chodíte mezi regály a vy-

bíráte si, saháte si na ty knihy, na ty pilíře a chrámy lidského vědění. Z kapsy vám trčí zmačkaný papírek s umístěním těch skvostů lidského vzdělanosti a vy si vyberete, usadíte se a čtete, listujete, ubíhají minuty, ba hodiny. A poté si ještě tak bloumáte a najednou vidím, hle, tady něco vyčuhuje. A vezmu tu knížku do svých dlaní a opět se usadím a opět listuji, prohlížím. Doma pak ten náklad plný knih, ten batoh, který mi jistě jednou zničí záda, vyloží a znovu se kochám. Mám najednou krásný den a jsem tak šťastný. Ty knihy mě navedou na jiné knihy, třeba na stejné téma či stejného autora, a já opět kráčím s prázdným batohem ku bibliotéce, abych ho znovu a znovu naplnil. To vše pro mě knihovna znamená. A jistě i mnohem více. Děkuji Ti, knihovno, a přeji Ti k výročí stále nové a nové čtenáře.

Jozef Kováč, čtenář (15 let)

Je to zkrátka radost sem chodit

Liberecká knihovna dvacetiletá? Není to na ní znát, je to stále parádnice, krásná, elegantní, moderní i důstojná. Na rozdíl od nás, kteří do ní už těch dvacet let vstupujeme a bláhově si myslíme, že to bylo teprve nedávno, co jsme si její společnosti mohli začít užívat. I když tomu tak bohužel není, něco podstatného se v tom vztahu nezměnilo. Stále, i po těch dvaceti letech, vcházíme do toho úžasného prostoru s respektem i obdivem, s pracovním i osobním

očekáváním, které nikdy nezklamalo. Tedy alespoň já to tak mám už těch dvacet let. Celou tu řádku roků přicházím do liberecké knihovny s pýchou, že tahle krása patří k našemu kraji, jsem pyšná, že ji mohu pravidelně pracovně navštěvovat a mám příležitost spolu s kolegy a kolegyněmi odtud plánovat různé projekty a jejich prostřednictvím propojovat knihovníky našeho regionu. Po všechny ty roky hrdě i zodpovědně zároveň přijímám úlohu, kterou nám v Liberci jako

bývalé „okresce“ svěřili a pověřili nás výkonem regionálních služeb knihovnám na Českolipsku. S důvěrou a velkým zajetím přicházím po dvě dekády do této knihovny pro inspiraci, cenné rady, další profesní vzdělávání a prohlubování svých znalostí. A konečně, celou tu pěknou řádku let sem přicházím za lidmi, s nimiž mne pojí nejen intenzivní pracovní vztahy, ale i přátelství, za něž jsem hluboce vděčná. Je to zkrátka radost sem chodit a být s touhle knihovnou a jejími lidmi pospolu. Přeji nám všem, aby tomu tak bylo i nadále, a tuze moc za to děkuji!

PhDr. Dana Kroulíková

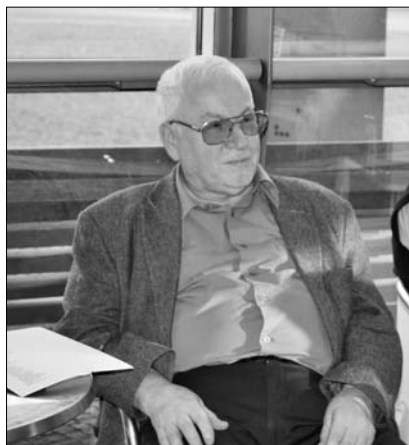
Předsedkyně Regionální organizace

SKIP Libereckého kraje

Ředitelka Městské knihovny v České Lípě

Knihovnice a kamarádka

20 let Krajské vědecké knihovny v Liberci

Asi bych musel velmi usilovně pátrat, a to jak ve své vlastní paměti, tak i v záznamech svého PC, abych dohledal vše, co se týče mých kontaktů s touto naší knihovnou. Ano, „naší“ – protože za 20 let existence této instituce v jejím

novém šatě (a že jí to sluší!) nejsem asi sám, ale mnozí další Liberečtí, kteří ji berou za „svou“. Za ona léta toho bylo vskutku mnoho, co jsem měl s touto mladicí (co je to 20 let?) společného já, či ona se mnou. A byla to setkání vždy milá, často i líbezná. Ať už šlo o představení mých nových knížek či realizované pořady o Exupérym, M. Horníčkoví, autorská čtení. Rád jsem se potěšil a pokřádl na pořadech M. Černého o hudbě, výstavách, přednáškách i besedách s lidmi jako dr. Milan Svoboda, sestra Angelika a mnozí další. V neposlední řadě to bylo i setkání s R. Fulghumem. Potěšením mi rovněž bylo přispívat svou troškou „do mlýna“ příspěvky do časopisu *Světlik*.

Knihovna ve svých nádherných 20 letech není rozjívěný pubescent, který neví, co dřív, ale cílevědomá, solidní, šarmantní a moudrá „mladá dáma“ s níž je radost

pobývati. V tom mém vzpomínání bohužel – a můj věk mi k tomu dává jistý puvoár – se objevují i jisté stříbrošedé nitky nostalgie za těmi, jejichž jména jsou tím či oním způsobem s knihovnou spojena, ale už odešli „*do zahrad věčných spáčů...*“. Věřím však – a není těch jmen, často zvučných, málo, že tu jsou s námi stále, pokud zůstávají v naší paměti, jak o tom píšu i ve svém mikrofejetonku z připravované knížky „*Zapůjčený čas*“:

Volaný se nehlásí

2020

Koncem kalendářního roku či počátkem roku nového obvykle probíhá opakující se činnost – vyměňují se staré nástěnné i stolní kalendáře, přepisují se opakující se data, jako jsou narozeniny, jmeniny, různá výročí. Na první pohled se zdá, že se jedná o poměrně nudnou a fádni činnost. Ale není tomu tak. Stále častěji, s přibývajícími léty se stává, že se zarazím u některého jména a setrvám

v tichém zamyšlení. Bývají to jména těch, kterým už žádný dopis či pohled pošta nedoručí, jsou to ti, kteří už telefon nezvednou.

Je to jako bodnutí, chvilka nostalgického pozastavení a zaváhání nad tím, než s povzdechem u jména připsu $\dagger$ a den odchodu. Podobný problém mám jak s pracovním diářem, tak i mobilním telefonem a seznamem v něm. Obsahuje řadu jmen, telefonních čísel, u kterých se po vyvolení čísla ozve neosobní hlas automatu: „*Volaný účastník se nehlásí...*“ A věřte mi, není to vůbec snadné takové číslo z adresáře vymazat jen proto, že adresát, zde v časnosti, svůj zapůjčený čas vypořádal a odešel do zahrady věčných spáčů.

Vlastně, jak je to? Vskutku odešel, odešla? Myslím si, že pokud je nevymažeme z naší člověčí mysli, z naší paměti, nevymažeme vzpomínky na spolu prožité chvíle, jsou tu s námi stále.

Stanislav Kubín, spisovatel

„Díky, knížko!“

Knihovnu jsem objevil, to mi bylo tak 11 let. Pomohl mi spolužák Jarda Novák, který podobně jako já rád četával knížky pod lavicí. „Odkud máš toho Vinnetoua?“ „No, přece z knihovny...“

Byla to pobočka s dvěma místnostmi blízko naší školy Na Bojišti. Seděla v ní hezky upravená a milá starší paní a úžasně to v ní vonělo a mě bavilo objevovat knihy v policích. Připadal jsem si jako sázkový tipář a hledač pokladů v jednom. Z úryvků, obrázků a obalů jsem zkoušel

odhadnut, zda držím v ruce skvost, který mě na pár dní odnese do jiných světů, či nudu, kterou nepoberu. S hrdotí potvrzuji, že jsem se většinou nemýlil a kila knih v batohu tak nesnosil domů nadarmo.

V 15 jsem přešel už do té velké městské a nastalo zklamání, tak mocné, že jsem až do svých dalších studií po vojně na knihovnu skoro zanevřel. Prostě jsem si nemohl zvyknout na systém vyhledávání v kartotéce. Jak mám z list-

ku poznat, že kniha je dobrá? Byl jsem zmatený a rozmrzelý. Skončilo to, co mě na mé dětské knihovně tak přitahovalo – dobrodružství hledání.

A tak jsem na pár let začal objevovat úplně jiné krásy života. A ty také voně-

ly a dotýkat se jich bylo vlastně podobně vzrušivé... Troufám si proto říci, že to byly knihy, které mě naučily vnímat vůni dívek mého mládí, zlehka sundávat obal a kochat se pod ním ukrytým tajemstvím. Čtení knih mě naučilo ke konečnému vyvrcholení mířit postupně a nespěchat, hladit a bříšky prstů vnímat jemné nerovnosti a záhyby, číst mezi řádky, taky se orientovat ve tmě při slaboučkém světle a chápat, že některé příběhy prostě smutně končí. Ale stejně stálo za to je prožít.

A tak až vlastně teď, po tak dlouhé době, mohu říci: „Díky, knížko!“ Také díky tobě umím milovat, cenit si tvořivosti a nápadu, chápat souvislosti, používat metafory, smířovat se s otevřenými či špatnými konci, být zvědavý či pointovat příběhy. A taky okouzlovat ženy vyprávěním.

Mgr. Oldřich Kvasnička

lektor, kouč a jednatel Aperta, s. r. o.

Moje prazážitky s knihovnou

Chodíval jsem tam snad odjakživa. Už jako malý školák jsem před 40 lety poprvé vstoupil do dětského oddělení. Bylo v místě, co dnes městské informační centrum. Kdo si to ještě vůbec pamatuje? Nalevo od vstupu stály pulty na příjem a výdej knih, napravo a dál do místnosti už jen přeplněné regály. A všude kolem zástupy malých čtenářů, to byla vždycky mela! Paní knihovnice měly kolikrát co dělat, aby je utišily, protože v knihovně má být ticho. Skoro jako v kostele. Člověk je tam vlastně sám, uzavřený ve svém

nitru. Vytáhne neznámou knihu z regálu, začte se do první, pak i druhé stránky, převaluje slova v ústech a ochutnává. Bude mě ten román vůbec bavit?

Přiznám se, měl jsem i oblíbené knihovnice. Hned u vstupu jsem pokukoval, kdo má zrovna ten den službu. Když to náhodou byla ta přísnější, byla ve mně vždycky malá dušička. Občas se mi totiž povedlo natrhnout nebo pošpinit stránku; daň za to, že jsem často četl i při jídle. A to jsem se vždycky bál, aby na to nepřišla. A nevynadala mi. Anebo když

jsem překročil měsíční výpůjční lhůtu a musel jsem zaplatit korunovou pokutu. To se pokaždé hrozně mračila.

Každá kniha tehdy měla za plastovým obalem vstrčený lístek se jmény svých čtenářů a datem výpůjčky a vrácení. Žádné elektronické kódy, žádné protivné hvízdání bezpečnostních rámců. Všechno se poctivě vyplňovalo rukou. Paní knihovnice si přebíraly jednu kupičku vypůjčených knih po druhé, diktovaly si navzájem a poctivě zapisovaly do lístků i čtenářských průkazů, co bylo třeba. A pak ty hromádky na konci pultu zase řadily, aby si je malí čtenáři mohli vkládat do tašek. Někdy to

samozřejmě i nějakou tu chvilku trvalo. A to byl vždycky čas zajít si na malý balkon a sledovat to hemžení dole. Nebo si číst časopis. „Martin Langr má hotovo!“ ozvalo se pak znenadání zdola. (Asi jsem na úvod zapomněl říct, že jsem zpočátku chodil na průkazku svého staršího bratra. Protože do knihovny se bylo možno zaplatit až od deseti let. Omlouvám se vám dodatečně, milé knihovnice, za ten malý podvod.)

Docela přesně si vzpomínám, které knihy jsem si půjčoval pořád dokola. Tak moc mě bavily. Pipi Dlouhá punčocha v tvrdých modrých deskách; dodnes si pamatuju její praštěné předlouhé jméno i to, že jsem jí záviděl opičáka pana Nilssona. Nebo knihy od Arthura Ransoma o Vlastovkách a Amazonkách – připadal jsem si vždycky jako malý Roger, jedna z hlavních postav v mém věku. Anebo Kästnerův detektiv Emil. Jako bych s nimi všechny ty dobrodružné příběhy on-line – řečeno moderním jazykem – prožíval sám.

Knihy jsou můj život. Čtu hodně dodnes a jsem za tu povznášející vášeň vděčný. Naši knihovně i všem jejím knihovnicím (a knihovníkům).

Ivan Langr

náměstek primátora města Liberec

Díky knihovně se cítím v Liberci jako v evropském městě

Ke Krajské vědecké knihovně v Liberci mám velmi osobní vztah. V prvé řadě je pro mne symbolem kulturnosti a vzdělanosti, k čemuž jsou ostatně knihovny po staletí předurčeny. Měl jsem to štěstí, že mi bylo bývalou paní ředitelkou Vohlídalovou umožněno sledovat genezi vý-

stavby její moderní budovy jaksi „zevnitř“. Několikrát jsem byl v té době do vznikající budovy pozván, dodnes je pro mne nezapomenutelným zážitkem výstup po nedokončeném schodišti do horních patér... Měl jsem to štěstí, že jsem dostal příležitost přispět k důstojnému otevření

provozu knihovny koncertem se souborem Reneta. Od té doby jsme koncertovali a muzicírovali s našimi soubory i sólisty v prostorách knihovny nesčetněkrát. Měl jsem to štěstí, že mne paní ředitelka Konvalinková oslovila s možností připravovat pro milovníky populární hudby a jazzu pořady. Letem světem populární hudby, na první čtvr-

tek v měsíci jsem se vždy těšil a snažil se návštěvníkům zprostředkovávat různorodé pohledy na široké spektrum hudebních žánrů. Věřím, že tuto letitou tradici brzy znovu uvedeme v život. V knihovně jsem zažil mnoho příjemných chvil na přednáškách, projekcích, koncertech i společenských akcích – ples jsem nevynechal ani jednou!

Na evropských koncertních cestách se svými žáky jsem nikdy nevynechal příležitost navštívit místní knihovny, ostatně řadu koncertů jsme odehráli a odpívali právě v nich. Mohu tedy srovnávat. Velmi mne těší, že ta naše naprosto obstojí v evropské konkurenci, po všech stránkách. Mám to štěstí, že u nás máme právě takovou knihovnu, díky které se cítím v Liberci jako v evropském městě!

Jan Prchal

pedagog ZŠ a ZUŠ Jablonoř

Krajská knihovna jako oáza pro uživatele českého znakového jazyka

Pracuji již 15 let v Centru pro zdravotně postižené Libereckého kraje, o. p. s., na pozici tlumočnicka pro neslyšící lidi. Přibližně stejnou dobu vede spolek CODA ČR – Slyšící potomci neslyšících rodičů, z. s. s celorepublikovou působností. Po velice dobrých zkušenostech a spolupráci s Krajskou knihovnou v Karlových Varech jsem se rozhodl nabídnout spolupráci i Krajské vědecké knihovně v Liberci. Vedl mě k tomu zájem umožnit našim neslyšícím spoluobčanům využívat veřejné služby knihovny alespoň na základní úrovni. Od počátku mi ředitelka liberecké knihovny pozorně naslouchala

a vycházela včetně dalších zaměstnanců knihovny maximálně vstříc. V knihovně tedy již mnoho let realizujeme kurzy znakového jazyka pro veřejnost, ale co je důležité, i pro zaměstnance knihovny. Po několika letech byli rovněž proškoleni všichni zaměstnanci knihovny v základech komunikace s lidmi se sluchovým postižením a knihovna nadále přizpůsobovala své služby této specifické skupině lidí. Rozšířený omyl, že člověk neslyšící (od narození) rád sedí u knih a doplňuje si aktivně informace, které mu chybí z bezprostředního života prostřednictvím prostého poslechu (rádia,

TV, běžných rozhovorů, přednášek a seminářů), byl vedením i zaměstnanci knihovny pochopen ihned. Paralela s cizinci učícími se češtinu jako cizí jazyk je totiž zcela na místě. Nic tedy nebránilo v realizaci tlumočených exkurzí, přednášek, vzdělávacích seminářů, rozšíření knižního fondu o speciální tituly, vytvoření instruktážních videí ve znakovém jazyce a mnohé další. Vše pro potřeby samotných lidí s hluchotou (i jejich dětí), ale i lidí s nedoslýchavostí a lidí ohluchlých. Aktivita se rozrostla i o další osvětovou činnost pro veřejnost, pro lidi slyšící, ať už šlo o přednášky na téma

znakový jazyk, komunikaci, workshopy pro základní školy a mnohé další.

Významným počinem, který vzešel z knihovny samotné, je ojedinělý a trvající projekt ZNAKOKNIHY, kde knihovna zajišťuje překlady vybraných titulů do znakového jazyka, a to vše pro své čtenáře zdarma v elektronické podobě na svých webových stránkách. Jsem moc rád, že pracovníci knihovny dosáhli celospolečenského uznání za svou práci a inovační přístupy a knihovně byl udělen certifikát Handicap Friendly pro osoby se sluchovým postižením.

Je třeba konstatovat, že veřejná instituce takové důležitosti, jakým krajská knihovna bezesporu je, by měla své služby této specifické skupině lidí přizpůsobovat již ze své samotné podstaty. Poslání knihovny totiž vnímám jako vzdělávání lidí (ne jen volnočasovou službu lidem), kteří potřebují své znalosti, povědomosti (vědomosti?), informace apod. významně rozšířit a získat vřelý vztah k našemu jazyku. Zároveň se skrze knihovny nabízí prostor zprostředkovat veřejnosti mimořádně užitečný znakový jazyk.

Těto knihovně, ale i knihovnám dalším, přeji v tomto směru hodně zdaru. Děkuji.

Mgr. Karel Redlich, DiS.

tlumočnický do znakového jazyka

Spolupráce územního odborného pracoviště v Liberci s Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci

Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Liberci spolupracuje již od roku 2009 s Krajskou vědeckou knihovnou v Liberci na přednáškovém cyk-

lu Památky kolem nás. V jeho rámci bylo připraveno více než šest desítek přednášek věnovaných architektuře, movitým památkám a rozličným dalším hmot-

ným pramenům historie regionu a další jsou stále připravovány.

Tradice přednášek je již dlouholetá a oblíbě se těší nejen u znalců, ale také u široké veřejnosti. Je skvělé, že jsou vzdělávací programy pro veřejnost stále po-

pulární. Odborníci z historické branže předávají své znalosti, nové informace a výsledky svých výzkumů i bádání v prostorách knihovny vždy s velkou pečlivostí. Spolupráce se zaměstnanci knihovny je nezaměnitelná a na velmi profesionální úrovni.

Doufáme, že naše součinnost bude i nadále tak pestrá a intenzivní a budeme dělat radost všem zájemcům o památky a historii i odborníkům. Děkujeme za jedinečná vzdělávací setkávání, která se uskutečnila díky Krajské vědecké knihovně, a na další taková se těšíme.

Územní odborné pracoviště v Liberci přeje liberecké knihovně k výročí mnoho spokojených návštěvníků, čtenářů, posluchačů i pracovníků.

*Za Národní památkový ústav, územní
odborné pracoviště v Liberci*
Alžběta Sakařová

Liberecká knihovna je pro mne symbolem mostu

Liberecká knihovna je pro mě místem, kam se poslední roky poměrně často a pravidelně vracím, místem, které již dlouho neplní pouze svou primární funkci půjčování knih, ale zejména umožňuje vzdělávání, setkávání s lidmi, kulturou a informacemi, nikoli nutně v tomto pořadí. Libereckou knihovnu jsem začala intenzivněji vnímat jako jednu z nejvýznamnějších kulturních institucí regionu před asi šesti lety, kdy jsme zde organizovali první akce a pořady určené veřejnosti o Lužických Srbech, jejich kultuře a dějinách. Skutečnost, že se posléze vše rozvinulo v bohatou spolu-

práci, kdy především knihovní prostory byly tribunou, na níž jsme nejen Lužické Srby mohli představovat, je nezastupitelnou zásluhou i bývalé paní ředitelky Blanky Konvalinkové a jejího týmu, kteří z knihovny vybudovali prostor pro setkávání a vzdělávání.

Nikdy by mě nenapadlo, že do knihovny budu chodit také jako přednášející. Stejně jako pro mě bylo zpočátku nepředstavitelné stoupnout si před plný sál posluchačů, od loňského roku s obdobnými obavami jsem představovala před sál prázdný, abych se stala první „youtuberkou“ knihovny, jak suše poznamenala

Blanka Konvalinková, když na mé přednášce, jež byla první online přednáškou vůbec, zkoušeli technici knihovny možnosti přenosu. Je velkou zásluhou bývalého i současného vedení knihovny, že i v čase covidu zůstala knihovna prostorem, odkud se mohly šířit informace, neboť vedení knihovny velmi rychle zareagovalo na aktuální situaci a řadu pořadů přeneslo do virtuálního prostředí. A to v dobách, kdy nebyly osobní návště-

vy, nejen knihovny, možné, pro mnohé její příznivce bylo obrovským přínosem.

Libereckou knihovnou, nyní méně nejen činností, nejsem fascinována pouze já, ale i naši zahraniční i tuzemští přátelé, kterým tento prostor s jistou pýchou vždy ráda ukazuji. I pro mě je knihovna samozřejmě nezbytnou institucí, bez níž bychom byli bez možnosti výpůjček knih, ale po hříchu je to až záležitost druhého plánu, neboť knihovna je pro nás především jakýmsi místem, jež nám dalo prostor pro setkávání s podobně smýšlejícími příznivci našeho spolku. Bez liberecké knihovny bychom se nikdy nedostali ke spolupráci např. s knihovnou v Jelení Hoře, dalšími knihovnami Libereckého kraje či libereckou židovskou obcí.

Liberecká knihovna je pro mne symbolem mostu, mostu, který spojuje a který již dávno překročil pomyslné hranice Liberecka. A do dalších dvaceti let knihovně přeji jen to nejlepší!

Jana Vančatová

spolek Societas Amicuum Liberec (SAL)

Dvacetiny? Krásný věk!

Krajská vědecká knihovna v Liberci slaví letos dvacet let v budově, která se za ten čas ukázala být nadčasovou stavbou, naplňující vrchovatě představu tehdejší ředitelky a iniciátorky stavby, Věry Vohlídalové. Snoubí se v ní všechno, co může současná knihovna představovat. Tedy nejen místo, kde si člověk vypůjčí knihy různých žánrů, ale také prostor pro vzdělávání, besedy, výstavy, setkání, dokonce i plesy. Knihovní služby prošly za ta léta velkou

proměnou, danou novými technologiemi, internetem a také neustálým vzděláváním knihovníků, kteří hledají další a další možnosti, jak čtenářům a návštěvníkům, včetně těch hendikepovaných, poskytnout tu nejlepší možnou službu. Jsem ráda, že je naše knihovna vyzdvihována jako mimořádná nejen v kraji, ale i daleko mimo něj. A je mi jasné, že za to vdčíme v první řadě skvělým knihovníkům

a dalším zaměstnancům knihovny. Žádá, byť výjimečná stavba, žádné technologie, žádný knihovní fond by neznamenal nic bez vzdělaných a pro svou práci zapálených lidí.

Přeji naší knihovně další dlouhé úspěšné roky a rostoucí řadu spokojených čtenářů.

Květa Vinklátová

náměstkyně hejtmana Libereckého kraje

Mein Ort der Begegnung / Moje místo setkání

Wir stehen vor dem silbernen Aufzug. Gleich fahren wir in die Tiefe, in die Schatzkammer der Bibliothek, und Václav Kříček wird mir einige der kostbarsten Stücke seiner Sammlung zeigen. Und dann liegt sie tatsächlich vor mir: die Schedelsche Weltchronik, gedruckt 1493 in Nürnberg, vollständig koloriert, mit vielen Stadtansichten, darunter die älteste überlieferte Darstellung von Prag überhaupt. In einem stillen Raum für mich allein kann ich nun in einem der schönsten Werke der frühen Druckkunst – ganz vorsichtig natürlich, wie es sich für einen Wiegendruck ge-

hört – blättern und schauen und lesen. Da lese ich jetzt also inmitten eines für ein paar Stunden grenzenlosen Europas, und die Wissenschaftliche Bibliothek in Liberec ist der Mittelpunkt der vormals bekannten Welt.

Dieses wunderbare Erlebnis hatte ich vor acht oder neun Jahren, und seitdem ist der helle und großzügige Bau im Stadtzentrum ein wichtiger Faktor nicht nur für meine Arbeit geworden. Immer wieder komme ich mit Studentinnen und Studenten hierher. Für sie ist es eine Sache, mich über alte Texte reden zu hören, und eine ganz andere, eine Bibel aus dem 16. Jahrhundert in die eigenen Hände zu nehmen, zu fühlen, wie die Seiten zusammengefügt und in Leder eingebunden sind und dann darin zu lesen. Und auch diejenigen, die für eine Masterarbeiten Einblicke in Barock-Folianten oder Ausgaben der Reichenberger Zeitung aus der Habsburgerzeit nehmen möchten, finden offene Türen und Bücherschränke. Die Bibliothek ist ein Ort für Forschung und Lehre, aber auch ein Ort der Begegnung. Ich profitiere davon für unsere ei-

genen Tagungen, die wir dort veranstalten dürfen. Ich genieße das aber auch als Besucher und Teilnehmer an Lesungen und Ausstellungen, und dann freue ich mich, dass die deutsche Sprache und Kultur auch hier noch einen Platz hat in Liberec. Und schließlich ist auch in diesem Fall wahr, dass der schönste Ort nichts ist ohne die Menschen, die ihn mit Leben füllen, die Türen öffnen und Gäste willkommen heißen. Vielen Dank dafür.

–

Stojíme před stříbrným výtahem. Za okamžik sjždíme do hlubin budovy a vstupujeme do „trezoru“, kde mi Václav Kríček ukazuje některé z nejcennějších kousků sbírky starých tisků. A pak náhle leží přede mnou: Schedelova kronika světa (*Schedelsche Weltchronik*), vytištěná v roce 1493 v Norimberku, kolorovaný výtisk, s mnoha pohledy na města, včetně nejstaršího dochovaného zobrazení Prahy vůbec. V tiché místnosti si sám mohu nyní listovat v jednom z nejkrásnějších děl raného tisku – samozřejmě velmi opatrně, jak by to u těchto prvotisků mělo být – a dívat se a číst. Teď se mi pod rukama na pár hodin otevřela Evropa bez hranic a vědecká knihovna v Liberci se stala středobodem dříve známého světa.

Tento úžasný zážitek jsem měl před osmi nebo devíti lety a od té doby se světlá a prostorná budova v centru města stala důležitým místem nejen pro mou práci. Opakovaně se sem vracím se svými studenty. Na jedné straně poslouchají můj výklad o starých textech, ale poté mohou sami uchopit např. bibli ze 16. století do svých rukou a cítit, jak jsou stránky spojeny a svázány v kůži, a posléze v nich číst.

A ti z nich, kteří by se rádi ve svých diplomových pracech zabývali barokními tisky nebo původním vydáním *Reichenberger Zeitung* z habsburské éry, najdou zde otevřené dveře. Knihovna je místem pro výzkum a výuku, ale také místem setkání. Těším z toho pro naše vlastní konference, které v jejích prostorách můžeme pořádat. Knihovna mě ale baví také jako návštěvníka a účastníka čtení a výstav a jsem rád, že německý jazyk a kultura zde v Liberci stále mají své místo. A konečně, i v tomto případě platí, že nejkrásnější místo by nebylo ničím bez lidí, kteří jej naplňují životem, otevírají dveře a vítají hosty. Moc za to děkuji.

doc. apl. prof. dr. Tilo Weber (Ph.D.)

*Technická univerzita v Liberci, Fakulta
přírodovědně-humanitní a pedagogická,
Katedra německého jazyka*

Věřím, že to zvládneme! Dvojrozhovor s Blankou Konvalinkovou a Danou Petrádesovou

Blanka Konvalinková (1959) stála jedenáct let v čele Krajské vědecké knihovny v Liberci a proměnila ji z „pouhé“ půjčovny knih na multifunkční centrum – dnes tu probíhají mimo jiné plesy, besedy s umělci a v době covidové se knihovna stala tak trochu i YouTube studiem. Letos v dubnu do ředitelské funkce nastoupila dlouholetá pracovnice knihovny **Dana Petrádesová** (1975). U příležitosti dvacátého výročí otevření knihovny jsme obě ředitelky požádali o rozhovor pro Světlik.

*zleva Dana Petrádesová,
Blanka Konvalinková*

Paní Konvalinková, když se vás zeptáme jako sportovce po výkonu: jaké byly první pocity poté, co jste odevzdala ředitelský svazek klíčů své nástup-

kyni, Daně Petrádesové? Byla to třeba úleva či naopak smutek? Nebo něco zcela jiného?

BK: Byla to určitě úleva. Ale úleva z toho, že mi najednou odpadly všechny ty administrativní a organizační věci, taková ta úředničina. To už nemusím řešit. V knihovně ještě částečně pracovat zůstávám, a tak to vlastně nebyl rozchod úplně naostro. Cítila jsem ovšem i radost, především z toho, že knihovnu přebírá Dana Petrádesová. Léta tady pracuje a jsem přesvědčena, že svoji funkci zvládne dobře. Spoustu věcí jsme řešily společně. Byla u řady jednání, projektů, má veliký podíl na činnosti v posledních letech.

Paní Petrádesová, vedení knihovny jste přebírala uprostřed těžkých pandemických časů. Jak koronavirus knihovnu zasáhl?

DP: Posledních dvanáct měsíců se logicky podepsalo na zájmu o služby knihovny. V roce 2020 klesl počet registrovaných čtenářů a z důvodu opakovaných uzavírek klesl počet výpůjček, návštěvníků i dalších

sledovaných statistických ukazatelů. Od 14. dubna je knihovna opět otevřená – zpočátku za velmi přísných omezení, která se postupně rozvolňují. Návštěvnost je v porovnání s dobou „před covidem“ o cca 30% nižší. Chybí hlavně vysokoškoláci, řada našich čtenářů odkládá návštěvu na příznivější dobu.

Největším úkolem pro nejbližší období bude proces stabilizace knihovny v době končící pandemie.

Zároveň bude naším úkolem odhalit, jak se změnila očekávání našich čtenářů – do jaké míry si zvykli na online služby a jaké nové služby od nás očekávají. V této chvíli již víme, že některé online programy v naší nabídce ponecháme.

Aktuálně knihovna hospodáří s nižším rozpočtem od zřizovatele, zároveň se potýká s propadem příjmů za období, kdy byla zavřená – v roce 2021 to bylo téměř 3,5 měsíce. Knihovna je proto v oblasti dynamického rozvoje tímto faktem lehce omezená. Máme nedostatek financí na nákup nových publikací – oslovili jsme proto veřejnost s prosbou o podporu v rámci kampaně *Udělejme si radost*.

Ještě před pandemií se nám v rámci projektu podpořeného z programu IROP podařilo vylepšit knihovnu, vyměnit osvětlení a koberce, renovovat sociální zařízení pro veřejnost, částečně opravit střechu, vybudovat moderní studovny – máme krásnou budovu a skvělý tým pracovníků, který se těší na své čtenáře. Věřím, že to zvládneme!

BK: Když pandemie přišla, byl to velký šok, každého to překvapilo. Prošli jsme si všemi možnými režimy: měli jsme úplně zavřeno, pak bylo výdejní okénko, potom bezkontaktní výdejní okénko, zase otevřeno, pak omezeně otevřeno a podobně. To bylo opravdu velmi organizačně náročné. Na určité věci jsme byli tak trochu připraveni, třeba možnostmi bezkontaktních samoobslužných výpůjček. Co si pamatuji, tak loni v březnu to bylo hrozné. Měli jsme kompletně připravený program *Měsíce čtenářů* a museli ho zrušit a pak se rušily další a další věci. Zpočátku jsme byli strnulí, ale poté si řekli, že bychom mohli některé akce dělat online, což jsme nikdy před tím neprovozovali. Do té doby jsme třeba na YouTube měli pět videí a jinak skoro nic. No a tak jsme se tak trochu stali youtubery (*smích*). Ale nešlo by to bez několika šikovných kolegů, kteří pro to byli zapálení, a bez techniky, kterou jsme tu měli – a další jsme doplnili. Děkujeme také přednášejícím, kteří do toho šli, protože ne každý je zvyklý na kameru a je ochoten přistoupit na to, že si jeho výkon může kdokoli později znovu a znovu připomenout. Ale jsme rádi, že se do online akcí pustili a hodně lidí to kvituje.

O tom, jak moc se knihovna z instituce „papírové“ proměnila v digitální, a o věcech, které tady kromě klasického půjčování titulů nabízíte, by se dalo bavit hodiny. Ať jde například o nejrůznější vzdělávací programy pro školy, web regionálních osobností nebo rozličné kulturní pořady a spolupráce. Zastavme se ale u záslužné činnosti, kterou je správa rozsáhlého regionálního fondu a jeho postupné digitalizování.

zleva Dana Petrydesová, Blanka Konvalinková

BK: Určitě je třeba zmínit, že tento fond pomohl například při práci na několika čítankách zapomenutých německých autorů, které pod názvy *Ještědské* či *Jizerské květy* sestavil kolega Marek Sekyra. Tyto německo-české antologie vyšly již čtyři a nyní se pracuje na páté. To byl novátorský přístup k archivu knih v němčině, o kterém do té doby nikdo nic moc nevěděl. Kdysi při svém nástupu do funkce jsem si vytkla za cíl tato tzv. *sudetika* postupně digitalizovat a to se během let podařilo a ještě se snad dařit bude. Ministerstvo kultury již v předchozích letech podpořilo digitalizaci novin Reichenberger Zeitung. Nedávno jsme od firmy převzali poslední část digitalizace finančně podporované z evropského fondu IROP. Z téže dotace se nám ale podařilo i zrestaurovat vzácné tisky, které máme v archivu, jako je středověká Schedelova kronika. To je velká

věc. Celkem se podařilo zrestaurovat devatenáct tisků a tři pergamenové zlomky. Rádi bychom také vytvořili kritické vydání Rohnovy kroniky, která pojednává o oblasti Liberecka a Frýdlantska. Je v němčině a psaná kurentem, a tak není přístupná každému. To je skvost, který tak trochu zůstává neodhalen.

Bude knihovna dál rozvíjet česko-německou spolupráci v regionu?

DP: Libereckou knihovnu bez česko-německé spolupráce si asi dokáže představit málokdo, v úzkém kontaktu jsme také s našimi polskými kolegy. I když kvůli pandemii a nemožnosti se osobně setkat jsme v oblasti česko-německo-polské spolupráce velmi omezeni. Nicméně na podzimní měsíce připravujeme dvě společné akce: v září literární vycházku a v listopadu česko-německo-polský seminář knihovníků na téma *Co nám vzala*

(a dala) *koronavirová krize*, který by měl proběhnout v nové knihovně v Hrádku nad Nisou, případně online, pokud nám situace neumožní fyzickou variantu. Sdílení zkušeností považují za velmi důležité, uvidíme proto, jaké možnosti další spolupráce se nám nabídnou.

Kam byste chtěla knihovnu vést, posouvat? Jsou nějaké konkrétní chystané projekty, na které byste čtenáře mohla pozvat?

DP: V nejbližším období bych se chtěla více věnovat rozvoji vzdělávací funkce knihovny, zejména směrem ke středním školám a místní univerzitě. Cílovou skupinou budou nejenom studenti, ale také pedagogové. Ostatně již nyní se vzdělávání pedagogů věnujeme v rámci Metodického centra na podporu čtenářské gramotnosti, nově jsme získali akreditaci

Ministerstva školství ČR na program *Metody práce s knihou ve výuce*.

Od září počítáme s obnovením bohaté kulturní a vzdělávací činnosti tak, jak byli čtenáři zvyklí, ale připravujeme i nové aktivity, např. laboratoř 3D tisku, aktivity typu „dílna“ zaměřené na ruční práce, kurz pro veřejnost zaměřený na sociální komunikaci a rétoriku, rádi bychom inovovali programy pro seniory, do programu chceme zařadit také téma udržitelnosti.

Připravujeme prezentaci výstupů z projektu IROP, hlavně digitalizace a restaurování starých tisků, čeká nás dokončení přechodu na RFID technologii, budujeme databázi regionálních osobností Libereckého kraje, rozvíjíme virtuální služby... Máme spoustu dalších námětů a vizí a věřím, že alespoň některé se nám podaří přeměnit v realitu.

Vyznání ke dvaceti letům

Věnováno T. S.

To místo již neexistuje. Respektive ano, leč od června léta Páně 2010 nesmí sloužit svému původnímu účelu. Když ovšem tento prostor v budově Krajské vědecké knihovny v Liberci kdykoliv nyní mím, uvědomuji si, že právě díky němu jsem architektonicky skvostnou stavbu začal poprvé bedlivěji prozkoumávat též v její duši. Popelníky tu sice ustoupily květináčům a zažloutlý make-up stěn prošel očištnou kúrou, ale já doposud vzpomínám...

Kdyby zdi zde mohly promluvit, tedy spíše vykřiknout, spílaly by nám za naše jalové filozofování v mladické nerozvážnosti, za trapné pubertální vtípky

a nekontrolovatelné záchvaty řehotu, za drzost tu prosedět hodiny, hodiny, hodiny a ještě jednou hodiny, namísto šprťání norem středoškolského a později

vysokoškolského studia. Jenže občas nám tento magický úsek, kuřárna, byl malý a stal se tak základnou pro hvězdové výpravy do dalších zákoutí knihovny. Při nich jsme s údivem zjišťovali, že rozhodně nejde o žádné zatuchlé místo napěchované pouze zaprášenými Jirásky. Kromě toho, že jsme brzy odhalili přítomnost čistého WC či vysokorychlostního internetu, naučili jsme se, že se tu dají také poslouchat cédéčka, že sem občas přijede na besedu zajímavý host, uskuteční se výstava i hudební vystoupení, dá se tady kupodivu sehnat káva i pivo, a dokonce se mezi regály občas tančí jako na bále. A to jsem ještě tehdy netušil, že jednou budu s knihovnou coby předseda LAKu spolupracovat úžeji, a už vůbec, že napíši tento útvar.

Nějaký čas po okouzlení krajem kolem kuřárny jsem si potají (abych nenařušil strojený postoj) zařídil právoplatné členství uvnitř této instituce. A pak už to šlo pádivým spádem až někam sem. Nebýt liberecké knihovny, možná bych byl literátem polovičním. (Je nutno, jen tak pro moji potřebu, poznamenat, že jsem mezi těmito zdmi napsal jednu ze svých prvních blbých básní, jež se později stala absolutním vítězem soutěže, kterou pořádala knihovna v městě sousedním.) Na druhou stranu, nebýt kuřárny v ní, možná bych byl mužem s vysokoškolským diplomem. Ale kdyby jsou chyby.

Jeden z dávných kamarádů, jenž se mnou, jak se dnes módně praví, prokrasťoval u cigaret, zde kdysi, věren své juvenilní filozofii, a možná proto, že u toho do popelníku klepal popel z poněkud omamnějšího tabáku, prohlásil: „Liberecká knihovna je poslední bašta demokracie!“ A já si to hned zaznamenal do jednoho ze

svých mnoha dodnes uchovaných, či pohřešovaných zápisníků. Souhlasím s ním, ačkoliv se mu s tím už nikdy nemohu svěřit osobně. Vždyť na základní kámen této stavby klepal mimo jiné i Václav Havel, „zóon demokration“ (jakkoliv byl s odstupem času zkoumán pod různými úhly světla), a budova nosí přízvisko „Stavba smíření“, protože její část v sobě citlivě skrývá odkaz nacisty vypálené synagogy. A přeci my, nikotinisté, se tu v těch dobách demokraticky pohybovali až až. Ale už dost! Začínám být patetický.

Ted' si možná blazeovaný čtenář říká, proč to všechno píš. Jenže kdy, když ne dnes, odhalit veřejně všechny tyto stále nezasuté reminiscence? Kdy jindy než v čase, kdy si liberecká knihovna připomíná dvacet let od doby, co působí na adrese Rumjancevova 1362?

*Na závěr proto slibuji,
že registraci v ní si zase
prodloužím, že budu
včas vracet zapůjčené
tituly a netelefonovat
mezi policiemi s čtivem, ale
především, že jí navždy
zachovám přízeň, ač mé
kroky mohou kdykoliv
mířit kamkoliv.*

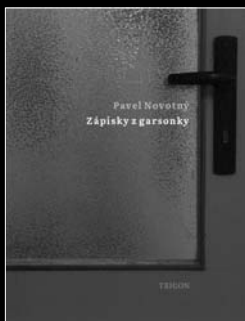
Děkuji ti, knihovno, že jsem tě skrz nikotin, dehet, arsen, kadmium, oxid uhelnatý či benzen poznal. Vím, že kouřit jednou přestanu, ale číst nikdy.

Autobiografické sbírky Pavla Novotného

Pavel Novotný: *Zápisky z garsonky* (Trigon, 2020), *Dědek* (Trigon, 2020)

Pavel Novotný, básník, germanista, překladatel a tvůrce radiofonických kompozic, je bezesporu nejvýznamnějším literátem žijícím v Liberci a každá jeho nová kniha je malou literární událostí.

Většina jeho předchozích básnických sbírek byla důmyslnou hrou s jazykem a formou prostoupená ironickým šklebem autora, který si je dobře vědom absurdity a směšnosti lidského bytí a konání.

Asi nejvíce vstoupil do povědomí veřejnosti díky projektu *Tramvestie* (tramvajový vůz polepený fragmenty textů ze stejnojmenné knihy stále ještě na trati mezi Libercem a Jabloncem jezdí), který se dočkal i operní podoby a byl s úspěchem uveden na Nové scéně Národního divadla.

V knize *Zápisky z garsonky* rezignoval na experimentování a s odvážnou otevřeností vzpomíná na dětství a dospívá-

ní v malém bytě, který obýval s invalidní matkou.

Básně tvoří mikropříběhy zakončené někdy výraznější, jindy subtilní pointou a jako kamínky mozaiky skládají celkový obraz, na jehož pozadí vyvstává tragický osud svobodomyšlné matky poznamenané životem v normalizačním Československu, od které se autor v rovině emoční i fyzické postupně vzdaluje. V knize defilují bizarní postavičky nazírané skrze svět filmů, literatury a hudby, který autora formoval. Několikrát se setkáme i s dědkem, personou, kterou se básník a esejista Jaromír Typl nezdráhal nazvat jednou z nejodpudivějších postav české literatury.

Dědek je ústřední postavou stejnojmenné sbírky, která autorovi vyšla nedlouho po *Zápiscích z garsonky* a tvoří k ní jakousi párovou knihu. Kulisy a hlavní protagonisté zůstali stejní, změnilo se jen nasvícení scén.

Dědek se snaží autora železnou pěstí formovat podle svých představ a posílá ho na vojnu, do továrny, uděluje mu pragmatické rady, je pravým opakem rozevzláté a neuspořádané matky. Autorovi se podaří vymanit z jeho vlivu, když se nechá zaměstnat v knihkupectví a ocitá

se mezi lidmi, kteří jsou mu svou životní filosofií blízcí.

V básních obou knih se mísí komično s tragikou, křivé zrcadlo humoru, ve kterém autor pozoruje neradostné roky svého mládí a civilní jazyk (nutno podotknout, že rytmizovaný text je i tentokrát pečlivě prokomponován po skladebné

i významové stránce), činí z četby zážitek přístupný i čtenářům, kteří běžně míjejí police s poezií bez povšimnutí.

Sbírka *Zápisky z garsonky* patří společně s *Dědkem* k tomu nejsilnějšímu a nejosobnějšímu, co autor dosud napsal a první z nich letos získala cenu Magnesia Litera v kategorii poezie.

SVĚTonázory

Štěpán Kučera

Rychlý, až zbrklý Čarostřelec

Jan Horníček: Čarostřelec (Knižní klub, 2020)

V dostavníku jedoucím do Jizerských hor se potkají bývalý jezuita Vilém a poněkud tajemný doktor Šulc – společně se pak mezi místními horaly dají do pátrání po zločinech, mezi nimiž nechybí svatokrádež, vraždy či pašeráctví. To je výchozí situace románu Jana Horníčka *Čarostřelec* (Knižní klub, 2020), vítěze loňské Literární ceny Knižního klubu.

Jméno Vilém dá vzpomenout na Viléma z Baskervillu, františkánského detektiva z románu Umberta Eca *Jméno růže* (ačkoli svojí náturou se Vilém z *Čarostřelce* blíží spíš Baskervillovu mladému pomocníkovi Adsonovi z Melku); doktor Šulc zase svým rozverným zjevem a bojovým umem připomene stejnojmenného doktora Schultze z filmového westernu Quentina Tarantina *Nespoutaný Django*. Těžko říct, jestli jsou oba odkazy záměrné, rozhodně však Jan Horníček z bohatého odkazu historické detektivky i westernu čerpá.

Čarostřelci bývá vyčítáno svévolné nakládání s dějinnými reáliemi – k nejočividnějším „změnám“ patří, že románoví horalé jezdí na lyžích, které se ovšem

ve skutečnosti do Jizerských hor dostanou až zhruba za sto let. Když si ale vypomůžeme poukazem na zmíněného Quentina Tarantina, který rád přetváří historickou realitu a „napravuje“ ji, můžeme tvrzení románového doktora Šulce, že „do Jizerských hor zavlekli lyže za třicetileté války Švédové“, přijmout jako autorův způsob vytváření literárního světa, v němž platí jeho vlastní pravidla.

Zůstaneme-li však ještě u srovnání se slavnými tvůrci, nemůžeme přehlédnout podstatný rozdíl. Umberto Eco píše *otevřené dílo* mnoha vrstev, Quentin Tarantino „vylepšuje“ historii s jasným autorským záměrem. Jan Horníček je zřejmě tak jako oni milovníkem „nízkého“ umění, na rozdíl od nich – nebo na roz-

díl od Michala Ajvaze či Petra Stančíka, abychom použili příhodnějšího srovnání se současnou českou literaturou – však „brakové“ vzorce spíš opakuje, než aby je rozvíjel do vlastní svébytné poetiky.

Čarostřelec tak obsahuje to, co čtenář od dobrodružného románu čeká – přestřelky, souboje, divoké noční honičky i zpěnné koně –, ale ne o mnoho víc. Sympatickým oživením je pasáž, v níž Vilém sám reflektuje děj románu, jako by chtěl s předstihem vyrazit kordy z rukou literárním kritikům: „Zbývá mi jen smířit se s tím, že opat a zednáři a pašeráci dřeva, že to všechno jen odvádí pozornost od hlavní dějové linky. Že celou tu noc, která se počíná vloupáním do kláštera, pokračuje návštěvou tajné lóže a šermířským soubojem a končí zašíváním vašeho ramena, že celou tu noc by bylo možné z příběhu o Čarostřelci vyškrtnout.“

Zároveň však v *Čarostřelci* postavy vedou dlouhé neironické monology, v nichž čtenářům podávají výklad o společensko-politických souvislostech či vlastním životě, a to často ve vypjatých chvílích, kdy bývají lidé obvykle radši zticha (při nočním

vloupání do pokoje zrádného, nebezpečného barona se Vilém obsírně rozvypráví o svém vztahu k šermu a šachům, později zas dopadený lotr s čerstvě vyraženými zuby a krvavou pěnou u úst vede dvě stránky dlouhou samomluvu o svých názorech na církve či sociální spravedlnost).

Prostředí krutých a temných pohraničních hor autor využívá jako přitažlivou kulisu, tak jako tvůrci televizních krimiseriálů využívají prostředí dnešních Sudet. Ze skutečných pověstí o čarostřelcích z Velké Jizery, jak je v současném podání známe třeba z *Knihy o Jizerských horách* Miloslava Nevrlého, Jan Hrnčířek zachová v podstatě jen jméno rodu Taperů a rituál odlévání zázračných kulí.

Jan Hrnčířek má cit pro líčení krajiny, dokáže podmanivě vyvolat patřičnou atmosféru („Bouře se blížila, už bylo slyšet rachocení kopyt. Na hřbetě jí seděl ďábel a praskal bičem.“). Vypráví svižně, nenechá čtenáře vydechnout (tím místy až překotným tempem se blíží Danu Brownovi), jen když se román chýlí ke konci a je nutné příběh dovést k závěrečnému vyvrcholení, působí zbrkllost jednání postav skoro parodicky. Knížka by si zasloužila pečlivější, ráznější redakci, která by odstranila neustrojnosti a posílila to dobré z autorova psaní.

Vítězem Literární ceny Knižního klubu – a literární událostí přinejmenším v severočeských knihkupectvích – se tedy stal dobrodružný román. Lze k němu mít různé výhrady, ale nám, kteří máme dobrodružné romány rádi, se při představě dostavníku řítícího se sněžnou nocí, v němž dva detektivové uhanějí vstříc tajemství, stejně rozbuší srdce. „Rozeseněžilo se, tma se pomalu kradla mezi pokřivenými habry a jen dvě

čadící lampy na kozlíku se zařezávaly do houstnoucího šera. V holých korunách

skučel vítr a chřestil omrzlými haluzemi jako kostmi kostlivec.“

Básníci nejsou mimozemšťané

Almanach 1. libereckého festivalu poezie (Bor, 2021)

Publicista a básník Martin Trdla a výtvarnice Olga Veselá tvoří partnerskou dvojici. Za účelem uspořádání festivalu poezie s mezinárodní účastí založilo toto duo společnost Veselá Trdla. Jejich snaha byla korunována úspěchem a v září 2019 se v klubu Atelier uskutečnilo první bienále *1. libereckého festivalu poezie*. Akce se díky prostředí, výběru účinkujících a rázu, který jí organizátoři vtiskli, nesla v lehce undergroundovém duchu.

Kniha *Básníci nejsou mimozemšťané* představuje ukázky z tvorby devatenácti účastníků této přehlídky. V jedné knize se tak vedle sebe ocitají prověřená jména, která se mohou pyšnit dlouhým seznamem

Dávid, španělská básnířka Antonia Naranjo Paris).

Antologie není jen jakýmsi dokumentem pokoušejícím se zakonzervovat vydařenou akci, jejíž tradice bude doufejme pokračovat, ale díky pečlivé editorské práci Martina Trdly především živou knihou, v níž bují šlahouny poezie v nejrozmanitějších podobách. Sofistikovanost a přísná struktura verše se tu setkává s živelností ulice, obraznost a neotřelé metafory s fantaziemi čpícími kouřem zapadlých putyk.

Návrh grafické úpravy knihy i ilustrace jsou dílem Olgy Veselé a svým pojetím vyvolávajícím dojem levného čtverečkováního zápisníku zdařile vystihují neokázalou atmosféru akce. Básně jsou doprovázeny linorytovými portréty jednotlivých autorů. Jejich tváře jsou ovšem ukryty za maskou mimozemšťana, protože podle organizátorů jsou básníci často vnímáni jako bytosti z cizího vesmíru. Přesto jsou většinou snadno identifikovatelní, pro-

publikovaných děl nebo jsou ověněna vavříny literárních trofejí (např. Pavel Novotný a Zuzana Lazarová), básníci v literárních kruzích neznámí, tvořící často pod pseudonymy, i zahraniční zástupci (slovenský bouřlivák Miroslav

tože výtvarnici se podařilo věrně zachytit zobrazovanou osobu prostřednictvím gest nebo typického oděvu.

Kniha je důkazem, že poezie není nedostupnou a nudnou zábavou hrstky vy-

volených, ale má schopnost oslovit i širší publikum, a těm, kteří jsou ochotni jejímu hlasu naslouchat, může pomoci si uvědomit, že (jak kdysi napsal beatnický básník Gregory Corso) jejich „duše vrhá stín“.

Hledání Julia Benka

Julius Benko: Týdny v páru (Pavel Mervart, 2021)

Týdny v páru Julia Benka jsou založené na jednoduchém principu – v průběhu roku 2019 autor každý týden pořídil jednu fotografii a jeden text. Vzniklo však dílo, které není jednoduché a vábí k mnohvrstevnatému čtení.

Benkova kronika loňského roku zachycuje události takzvané celospolečenské, známé z masmédií (požár katedrály Notre Damme, kulturní války kolem brexitu

tizuje možnosti jazyka a vůbec chápání a uchopování skutečnosti. Věty a slova ze zpravodajství, sociálních sítí či vlastního života autor rozkládá, a poté opět skládá v nových souvislostech. Z písmen coby stavebních kamínků tvoří grafickou poezii, která nechá vzpomenout na básnické experimenty 60. let, ovšem ve velmi svěžím a vtipném vtělení, píše morgesternovské básně, absurdní minipovídky, nechá zaznít dialog mezi básníkem a chatbotem...

Osvěživé je také jeho vidění fotografické, díky němuž i obrazové objekty dostávají dříve neviděný význam (a i tady autor někdy pracuje se slovy, když nám dává zahlédnout fragmenty cedulí či nápisů).

Když věci ztrácejí svůj na první pohled samozřejmý smysl, otevírá se prostor pro ohledávání jejich podstaty. A Julius Benko je důsledný, všímavý a inspirativní hledač.

či environmentálních témat anebo úmrtí Karla Gotta) i události osobní (momentky z rodinného života, narození syna).

Autor ovšem ve svých básnivých záznamech víc než události samotné tema-

Adolf Wildner, básník Bukového dvoru

Když se uprostřed léta roku 1922 konala v Jablonci nad Nisou regionální přehlídka Jizerskohorský týden domácí kultury a práce, jedním z důležitých členů pořadatelského týmu byl i učitel, redaktor a spisovatel Adolf Wildner. Přestože do Jablonce přišel nedlouho předtím, dokázal se zapojit do tehdejšího bohatého kulturního života města téměř okamžitě.

*Perokresba Adolfa Wildnera
od akademického malíře a sochaře
Adolfa Schnabela*

Narodil se v nedaleké Smržovce 19. listopadu 1882 jako syn řemeslnického mistra. Jeho předkové pocházeli ze selského rodu, on si však zvolil za povolání dráhu

učitele. Svoje první místo získal ve škole v Horním Maxově, kterou v té době řídil Fidelio Finke, uznávaný hudební skladatel a vlastivědný badatel. Adolf zde ale příliš dlouho nepobyl, za čas byl přeložen do obecné školy v Potočné (dnes část Desné), kde také našel okruh přátel podobného ražení. Seznámil se tady s Franzem Grundmannem, spisovatelem a redaktorem, který psal hlavně pro „své“ brusiče. Od roku 1899 vydával časopis *Rübezahl* (*Krakonoš*). Tiskovina vycházela deset let a za tu dobu získala řadu významných příspěvatelů, mezi nimiž nechyběli němečtí dramatici Carl a Gerhart Hauptmannové, „básník Jizerských hor“ Gustav Leutelt či budoucí starosta města Jablonce nad Nisou Karl R. Fischer. Brzy se k nim připojil i Adolf. Grundmann v časopise uveřejňoval také svoje vlastní povídky. Náměty k nim čerpal z prostředí „zemičky brusičů“, jak nazýval Tanvaldsko, psal je takřka výhradně v německém dialektu, chtěl, aby byl jeho jazyk srozumitelný obyčejným lidem. Navzdory smutné realitě, o které psal, byla většina jeho příběhů humorným čtením.

Během první světové války musel Adolf narukovat do Srbska a bojoval na

Společná fotografie herců z představení Bukový dvůr. Autor hry Adolf Wildner sedí ve tmavém obleku v prostřední řadě. Představení se konalo v jabloneckém divadle (nedatováno, pravděpodobně rok 1922). Jedním z účinkujících byl Hans Marr, herec ze slavného vídeňského Dvorního divadla (Burgtheater)).

rakousko-italském pomezí. Dostal se do anglického zajetí a domů se vrátil až v roce 1919. Po návratu našel místo učitele v chlapecké obecné škole v Jablonci nad Nisou, kde získal pověst oblíbeného pedagoga. Především díky tragédii *Der Buchenhof* (*Bukový dvůr*) se stal uznávaným autorem. Příběh byl dějově i jazykově zasazen do venkovského prostředí severních Čech, pojednával o životě jizerskohorského statkáře, jenž se snažil za každou cenu udržet svůj zadlužený statek. Adolf začal na námětu pracovat již v době svého válečného zajetí, do širšího povědomí se ale dílo dostalo hlavně díky Jizerskohorskému týdnů, kdy dosáhlo značného úspěchu. Důvodem byl nejen napínavý děj obohacený

místním dialektem *paurisch*, ale i obsazení místními herci. Hru si brzy oblíbili také ochotníci, kteří ji hráli na přírodních scénách. Stala se odrazem způsobu života místních obyvatel a dočkala se mnoha opakování doma i v zahraničí. V září roku 1934 byla vysílána v rozhlasu, kde jednu z rolí získala pražská německá divadelní a rozhlasová herečka, publicistka a autorka rozhlasových her Margarete Schell. Její pohádku pro děti *Das papierene Schloss* (*Papírový zámek*) odehrálo živě v lednu roku 1936 také jablonecké divadlo. Po válce se stala známá díky svému deníku, v němž zachytila osobní zážitky během desetiměsíčního pobytu v československých internačních táborech. Záznamy pořizované tajně na

útržky papíru provezla při odsunu do Německa a roku 1957 vyšel její deník v Bonnu (u nás v nakladatelství Academia v roce 2019).

Ačkoliv se stal Adolf autorem několika dalších románů, básní, divadelních her či vlastivědných prací, zůstal v povědomí obyvatel Jablonce a okolí především jako „básník Bukového dvoru“. Na rozdíl od Gustava Leutelta, v jehož povídkách a románech situovaných do krajiny Jizerských hor hraje významnou roli příroda a poetika, přestože popisují dramatické lidské osudy, Adolf byl autorem spíše realistickým, často se sociálním akcentem.

Svoje povolání učitele bral velmi vážně, nebyl jen kantorem předávajícím svoje znalosti žákům, ale i spoluvydavatelem školních učebnic, dbal na jejich didaktickou a literární úroveň, pro školní potřeby

upravoval a vydával díla různých autorů. Uvědomoval si důležitost šíření kvalitní dětské literatury, proto se usilovně snažil o pozvednutí úrovně školních knihoven.

Povolání učitele nezanechal ani po svém vynuceném odchodu z domova v Jizerských horách v roce 1945. S manželkou se usadili v obci Ostrau-Werderthau v okrese Saale. Navázal také na svoji spisovatelskou práci, dokončil třídílný autobiografický román *Die Wiesnerleute (Wiesnerovci)* a pár menších dílek, nicméně v prostředí poválečného Německa už nenašel pro svoje knihy vydavatele. Zemřel 27. května 1966. Spolu s ním opustila svět poslední generace německy píšících autorů, která byla neodmyslitelně spjata s krajinou Jizerských hor a která uchovávala její obraz nejen ve svém díle, ale i ve svých srdcích.

Strípky z Ráje

Loňský ročník literární soutěže turnovské knihovny Strípky z Ráje jsme představili už v minulém Světliku, kde jsme publikovali vítězné příspěvky kategorie poezie. Tentokrát se zaměříme na kategorii próza. V ní na virtuální stupně vítězů vystoupali tito autoři: na třetím místě **Martin Vávra**, na druhém **Romana Kvapilová** a vítězný stupeň obsadila **Anna Hrbáčková**. Rozsah Světliku nedovoluje, abychom oceněné prózy otiskli všechny, proto vybíráme alespoň povídku Martina Vávry *Nad hladinou* – chutnou jednohubku o tom, že i láska ke knihám prochází žaludkem.

Volíme ji také proto, že se odehrává v knihovně mezi knihovníky, a hezky tak zapadá do tohoto tematického čísla Světliku věnovaného dvacátému výročí Krajské vědecké knihovny Liberec.

Martin Vávra

NAD HLADINOU

„Někteří lidé zjevně nemají již ve čtvrtek po obědě co na práci,“ řekl ředitel knihovny a zavřel okno, za kterým plula po řece bílá jachta. Hubený muž, oblečený v modrém knihovnickém plášti, sedící na dřevěné židli naproti ředitelskému stolu, souhlasně pokýval hlavou.

Ředitel přešel od okna ke stolu, opřel se o něj silnýma rukama a dlouze se zadíval na svého podřízeného.

„Pane kolego, tak vy nám tu žerete knihy!“

Hubený muž se polekaně rozkuckal, přičemž mu z úst vylétl kousek strany sto padesát pět retrográdního slovníku, který se mu před hodinou nalepil na zub.

„To... je... nějaké... nedorozumění,“ blekotal knihovník, přičemž se pokoušel zakrýt vylétnuvší papírek podrážkou svého pravého střevice.

„Přestaňte zapírat, Jeronýme,“ odvětil ředitel nekompromisně. „Myslíte si, že mám čas se tu s vámi před zítřejší návštěvou ministra kultury vybavovat? Půl roku poté, co jste u nás nastoupil, se tu začala ztrácet nejprve červená knihovna, později i další beletrie a v posledku dokonce literatura naučná. A co víc. Stránky některých knih, například atlasu hub, byly okousané. Nejprve jsem podezříval kolegyni Břítka, která v té době držela masivní dietu, ale pak jsem si povšiml neobvykle velkého otisku chrupu na vazbě Rudé záře nad Kladnem, kterýmžto ozubením kolegyně Břítka rozhodně nedisponuje. Kolega Rada tedy začal na můj pokyn odlévat do sádry nedojedené zbytky obědů zaměstnanců knihovny, ale pořád jsme neměli ten pravý otisk. Ó, jak jste byl rafinovaný. Ráno káva a jogurt, v poledne polévka nebo rýžový nákyp, odpoledne pak tatarská omáčka. Zkoušel jste někdy lít sádro do leča? Naštěstí jste si jednoho dne přinesl chléb se sýrem.“

Knihovník se ani nepohnul.

„Ale to hlavní teprve přijde,“ řekl ředitel důrazně. „Toto byl jen nepřímý důkaz; museli jsme vás chytit při činu a dnes se nám to konečně díky docentu Radovi podařilo. Viděl vás, jak okusujete retrográdní slovník.“

„Pana Radu jsem neviděl už týden. Břítka říkala, že je nemocen,“ namítal knihovník.

„Omyl, vy ničemo! Nasadil jsem ho na vás! Ha! On byl ta puklá čínská váza, on byl ty sloupové hodiny s tikajícím červotočem, on byl ta rozkládací pohovka, na kterou jste se v pracovní době natáhl! Pane docente, prosím vylezte!“

Z okraje koberce nejprve vykoukla rozčuchaná hlava a pak se objevil celý knihovník.

„Zdálo se mi, že je tam trochu vlnka,“ komentoval to Jeroným.

„Ještě budete zapírat?“

„Přiznávám se, pane řediteli, a velice se vám omlouvám za své neomluvitelné jednání. Zde mám seznam zkonzumovaných knih nebo jejich částí. Vše jsem si

řádně zapisoval,“ řekl Jeroným ponížene a celý shrben vytáhl z rukávu srolovaný moták.

„Člověče nešťastná, co vás to vůbec napadlo?“ podivil se ředitel, když prolétl seznám očima.

„Mohu se postavit, pane řediteli? Myslím, že by se to nyní jaksí patřilo,“ zeptal se knihovník.

„Prosím,“ odvětil ředitel.

Jeroným se postavil, zahleděl se do pomyslné dále a zaujatým hlasem pravil:

„Jedné noci jsem měl sen, že jsem labuť. Zprvu jsem byl zcela šťastný, ale pak jsem pozřel prošlou tlačenkou, dostal křeč do nohy a probudil se. Tu jsem si uvědomil, kolik máme u nás v knihovně nekvalitního inventáře. Jsme snad komunální skládka? Zprvu jsem chtěl jen provést performanci na nábřeží u řeky, kde bych pozřel několik stran literárního odpadu a pak se symbolicky zastřelil, ale dostavil se pouze jakýsi uklízeč, který mě vymetl do Labe. Po tomto ponížení jsem se uchýlil do illegality. V černé díře mého těla mizel literární brak, který deformuje naše čtenářstvo hůřeji než naše malé předky křivice. Ať žije vysoké umění!“

Když toto vyslovil, umkl a pak se zeptal ředitele, jestli by se mohl zase posadit, že mu to nyní přijde případnější.

„Prosím,“ odvětil ředitel.

Jeroným se posadil a klopě zrak pravil o poznání tišším hlasem:

„Později jsem ale zjistil, že mi některé knihy chutnají více bez ohledu na jejich obsah. Možná to bylo jejich starobylostí vůně nebo složením papíru či použitou tiskářskou barvou. Nejsou jen knihy bez vůně nebo knihy zatuchlé, jsou knihy zrající jako víno či sýr. Proč jsem jen číchal k Hugovi? Za trest jsem pak snědl několik výtisků ranného Kohouta. A pak už to bylo jako droga. Nikdy jsem však neokusil nic staršího než z devatenáctého století, přísahám! To by mi přišlo barbarské.“

„A proč jste snědl Dostojevského Idiota?“

„Z nerozumu.“

„A Kerouaca, Camuse nebo Fukse?“

„Když sníte Dostojevského, tak už je to jedno.“

Ředitel se otupěle posadil do křesla. Takový vedl krásný život. Nedělní procházky po nábřeží, sobotní odpolední koncerty, večerní autorská čtení, vlastní kancelář s výhledem na klidnou řeku, občas charita. Spoluobčané mu říkali tak hezky – pane řediteli. A pak se jednoho krásného letního dne objeví útes a zdánlivě nepotopitelná loď jeho řadu se počne naklánět na rozervaný bok. Zastřelit se, snad by bylo možným východiskem, ale to předpokládá zvláštní druh cti, jíž se však jeho generaci nedostává.

Ředitel vstal a přešel k oknu. Bílou výletní jachtu nikde na řece neviděl.

Ne, ještě je naděje! Musí se zbavit toho anarchisty, toho požirače knih, než zase něco vyvede. Ale co ministr? Zná se s ním od doby, co usedl do ředitelského křesla, a navíc jsou spolustraníci; ministr mu dokonce daroval svou knihu. Ředitel se při

této myšlence zadíval na polici, ale ministerská kniha s výrazným zlatým hřbetem na ní chyběla.

Jeroným si povšiml ředitelova překvapení a pravil:

„Byla opravdu hrozná. Něco tak nestravitelného jsem dosud nejedl. Bez koprové omáčky bych to nezvládl.“

„Vy jste, Jeronýme, sezřal dotaci na rekonstrukci naší knihovny,“ hlesl ředitel. Majestátní loď ztěžkla a ponořila se pod hladinu. A jak pomalu klesala do hlubiny, světlo zesláblo a kolem rostlo studené, velebné ticho.

„Seženu jiný výtisk,“ ozval se docent Rada náhle.

„Byla s věnováním,“ odpověděl ředitel nejistě, když se trochu vzpamatoval.

„To bych s dovolením zfalšoval já,“ řekl Jeroným.

„Dobře, horší už to snad nemůže být. Pane kolego Rado, vy běžte rychle sehnat ten škvár a vy potom, Jeronýme, učiňte, co učinit musíte. Tedy, doufám, že si rozumíme. Jestli se na to přijde, všechno tady s kolegou Radou popřeme.“

„Zajisté, pane řediteli,“ řekl knihovník Jeroným.

„Ještě jsem neskončil,“ odvětil ředitel. „Až bude hotovo, tak máte dovolenou, po které vás uklidím do Úvalců. To je v pohraničí. Mají tam velmi prostou knihovnu s množstvím nenáročné literatury; tam snad žádných velkých škod nenapácháte. Doporučení vám napíšu, i když byste si ho jistě dovedl opatřit sám.“

„Děkuji, pane řediteli,“ řekl knihovník. „Smím odejít?“

„Musíte,“ odpověděl ředitel.

Tak a je to. Vlajková loď je zase nad hladinou, připravená na své palubě přivítat celé Ministerstvo kultury. Otevřel okno a vyhlédl z něj. Letní slunce stálo vysoko nad řekou. Po klidné hladině plula bílá výletní jachta, z níž se ozýval zpěv a živá jazzová hudba.

Kateřina Málková a Jan Ostrov

Raz, dva, tři, trubka, trochu činelů, potlesk! Dámy a pánové, prosím, přivítejte druhé letošní Světlnonoše! Za ženským elementem se v tomto díle vydáme do stověžatého hlavního města republiky a mikroskop zacílí na básně **Kateřiny Málkové**. V případě živlu mužského zůstaneme v regionu, jen se z krajského města přesuneme o cca třináct kilometrů vedle do Jablonce nad Nisou, odkud nám svoji dávkou veršů zaslal **Jan Ostrov**. Oba ne až tak zavedení literáti se plus minus blíží střednímu věku.

Dáma má přednost, začnu proto jí. Kateřina Málková je z mého pohledu „hová“ básnířka. Z její poezie čouhá odžitost, zkušenost, svěbytnost. Netrpí manýrami, kliše ani pseudofilozofováním.

*Kateřininy básně
si na nic nebrají
a zároveň se v nich
odehrává mnoho.*

Jsou světem plným jakési tísně, smutku, snad i strachu a děsu z lidského počínání na planetě jménem Země. Umí profackovat výtečnými, silnými obraty a na druhou stranu i opravdu velmi lehce něčím pohladit, ačkoli tak mnohdy činí proti srsti. Kateřina je můj tip pro nakladatele, sbírku by si rozhodně zasloužila. Z její tvorby uchopuji tři kratší věci a dávám vám je všanc.

Sympatický básnický projev nabízí také druhý Světlonoš Jan Ostrov. I on je básníkem vyzráljším. Sice s atmosférou pracuje trochu jinak než Málková, ale i z jeho řádků vykukuje podobná tematická materie jako u autorky. Ta ovšem s pocity pracuje jinak a řekl bych, že o kus lépe. Ostrov má řadu veršů, které jsou výtečné („Cosi z pouště se nám v noci / vkradlo do světnice. Nebo Strašidelné masky / dlabané stmíváním“), ale sem tam (nutno však říci, že ne mnoho) se lehce potácí u hranic básnických floskulí. Viz například „Jsem bláhovej jako příboj, / který naráží na útes.“ Či „Bořím se v závějích slov.“ Tohle pryč a máme tu dalšího výtečného básníka. Beru z něj také tři kousky a házím je sem.

Tak zase konec. Kdo by chtěl, abych příště operoval v krajině jeho básní, necht se ozve na e-mail:

trdla.martin@gmail.com.

Kateřina Málková

.....

DESATERO

Na stropě vlaje pavučina
Do rytmu mé vztekklé hudby
Máme s mými sluchátky
Intimní chvílku
Svět, Bůh, můj život,
Ať se mají jak chtějí
Je to protest proti všem
A proti sobě
Ani mi nevadí
Že se nenávidím
Sluchátka a já máme intimní chvílku
Nikdo mě nebude rušit
Ani já

PLACKY SCHLÍPLÝCH HODIN

Čas je potřeba rozkousat
Na drobná sousta
Nemůžeš spolykat celé
Flákoty času
Placky schlíplých hodin
Z Dalšího obrázku
Týdny a roky jsou tuhé
Ale roztomilé a měkoučké
Jsou minuty a vteřiny

**RÁNO TVRDILO,
ŽE JE MOUDŘEJŠÍ VEČERA**

To je ale krásné povlečení nového dne!
Z peřin lezou pírká bolesti
Aby překvapily
Něco potrhalo mou kytíčkovanou skutečnost

Jan Ostrov

.....

**ZASE VRTÍŠ HLAVOU
A DÍVÁŠ SE NA MĚ TÍM
CIZÍM POHLEDEM**

Sem tam zrnko písku.
Sem tam krystal soli.
Cosi z pouště se nám v noci
vkradlo do světnice.

**JIHNU, KDYŽ
HOLÉ KEŘE UKAZUJÍ
SVOU VLÍDNOU TVÁŘ**

igelit v křoví
u ucpané dálnice
nadšeně mává

**KONEJŠÍM SE, ŽE
NETEČNOST JE SÍLA,
KTERÁ MĚ ODSUD
ZACHRÁNÍ**

V každý ze sklenic na polici
je duše včerejších dní.
Na každý stoličce u baru
sedím já.
Občas se někdo z nás zvedne
a vhodí ošoupanou minci do hrací skříně.
Pořád stejná písnička.

Místo setkávání

Když jdete Rumjancevovou ulicí směrem od Tržního náměstí do centra města, objeví se na konci ulice po pravé straně skutečně hypnotická hra tvarů a podob světla – stavba Krajské vědecké knihovny od libereckého architekta Radima Kousala. Přestože tomu je již dvacet let, kdy byla knihovna zpřístupněna veřejnosti, architektura knihovny působí stále svěžím moderním dojmem. Její nadčasové pojetí nevrhá kolemjdoucího o dvě dekády nazpět, nýbrž vybízí nakouknout zitrkům směle do kuchyně a přitom neztratit pocit ukotvení v současnosti.

O stavbě nové knihovnické budovy bylo rozhodnuto v devadesátých letech minulého století. Důvod byl jednoduchý, dosavadní prostory na náměstí Dr. Edvarda Beneše byly pro provoz bibliotéky krátkéjící do jednadvacátého století nedostačující. K rozhodnutí přispěl také narůstající počet knih v depozitá-

řích, které byly provizorně řešeny dislokovánými sklady, často nevhodnými pro uložení knih. Knihovna, reprezentovaná v té době ředitelkou Věrou Vohlídalovou, projevila enormní energii a vůli k důstojnému stánku, takže události nabraly rychlý spád. V roce 1994 proběhla architektonická soutěž a 16. prosince 1997 byl položen základní kámen nové budovy. Místo bylo zvoleno více než symbolicky. Jako stavební parcela bylo vybráno parkoviště vzniklé po letech na ploše bývalé neorenesanční synagogy. Tu v listopadu roku 1938 do základů vypálili nacisté a předznamenali tak nejen téměř zánik židovské komunity v Liberci, ale také poválečnou kulturně-společenskou katastrofu způsobenou odsunem německého obyvatelstva. Toto vědomí historické kontinuity, přijetí a pochopení dějinných skutků doprovázené aktem odpuštění jako znakem humanity a vzájemné sounáležitosti, dalo celé myšlence nové knihovny jediné správné jméno – *Stavba smíření*. Architekt Kousal na tuto zavazující představu vzpomíná: „Šlo o symbiózu kulturní a kulturní stavby, o neměnnou kamennou stav-

bu synagogy a proměnnou transparentní formu mediatéky a o zachování stop událostí, které se staly...”

Nový univerzální prostor knihovny tedy v jednom úhlu pohledu povstal doslova z popela – při výkopových pracích byla odhalena černá vrstva zeminy připomínající hysterickou zběsilost Křišťálové noci –, v druhém úhlu pohledu architekt Kousal dokonale využil urbanistickou koncepci řazení významných budov města (radnice, divadlo, knihovna) paralelně k ose horního centra města. Zároveň byla stavba citlivě zasazena do velmi náročného terénu, slovy architekta Kousala „v podstatě nevhodného pro jakoukoliv stavbu, natož pro knihovnu.“ Technickou a stavební náročnost celého projektu názorně ilustruje architektovo doplnění:

*„Pozemek, na kterém
knihovna se synagogou
stojí, má výškový rozdíl
sedmi podlaží a stavba má
celkem dvanáct podlaží.
Vyřešení této „neřešitelné“
překážky se stalo předností
návrhu, a to jak po stránce
provozní, tak po stránce
estetické.“*

Tento nepřehlédnutelný fakt se v podstatě odráží v celé stavbě. Průčelí knihovny s hlavním vstupem vyvolává dojem přiměřenosti k městskému měřítku, rozlehlá

masa depozitářů, parkoviště a technického zázemí přirozeně kopíruje a zužitkovává svažující se terén. Prosklená, kompaktní a jednoduše dynamická hlavní budova, chráněná proti slunci měnícím se rastrem slunolamů, v sobě však organicky obsahuje cosi víc. Na první pohled přehlédnutelná židovská modlitebna je oním donjonem – posledním útočištěm při obraně hradu. Mocnější přítomností, která mohla vzniknout výhradně oním splynutím sakrální a kulturní stavby. Uzavřená forma nové synagogy vychází z tvaru poloviny Davidovy hvězdy. Navenek v sobě nechává tušit jeruzalémskou Zeď nářků, uvnitř odráží šero a mystiku golemovské Prahy.

Meditativní atmosféra modlitebny a multimediální prostor knihovny, komunikující s obyvateli města skrze mediální stěnu, velkou měrou přispívají k uvědomování si kořenů a souvislostí. Kniha jako zdroj poznání a vzdělanosti a víra jako prožívaná příslušnost k dění, které člověka přesahuje, nám ukazují, že je tu stále mezi námi přítomno něco, co je *aere perennius*, co je vznešené, hluboké a nelze o něm říci, že je beze smyslu. Jakkoli byl totiž v rovnici *idea + donátor = kvalitní architektura* nahrazen donátor *společenskou objednávkou*, nezapomnělo se při stavbě knihovny na *genia loci* a historický kontext. A Radim Kousal, jemuž taje a zákonitosti architektury zpřístupnily takové osobnosti, jakými byli Svatopluk Technik, Karel Hubáček nebo přímo v Neuilly-sur-Seine Claude Parent či stále žijící nositel Pritzkerovy ceny Jean Nouvel, k tomu dodává: „Bylo by to krásné, jen skloubení funkčnosti a krásy, ale často se musí projekt prosadit navzdory úřadům, institucím, politikům,

občanům a občas i navzdory investorovi, což je příběh knihovny.“

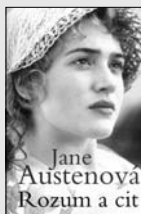
I díky této architektonické zarputilosti má Liberec opravdové místo setkávání. Místo, kde se setkávají dějiny s přítomností. Místo, kde se setkávají Češi s Němci. Místo, kde se setkávají ateisté s věřícími. Místo, kde se setkávají vědci s čtenáři belletrie. Takových míst je málo a v dnešním světě je jich zoufale třeba. Krajská vědecká

knihovna je jako budova i jako instituce inspirující. Slouží jako příklad. Podobně jako verš ze Starého zákona, který v něm fixem zatřhl vrchní zemský rabín Karol Sidon a který byl potom vytesán do kamenného obkladu synagogy: „Ti, kdo se šalebných preludů drží, o milosrdenství se připravují.“ Tímto milosrdenstvím může být třeba i lidská pokora nebo radost z dobře vykonané práce.

Letní čtenářský klub

Jedno léto – čtyři příběhy. Přidejte se do našeho letního čtenářského klubu a prožijte spolu s námi čtyři letní literární dobrodružství. Vytipovali jsme čtyři knížky, které budeme číst spolu s vámi. Sdílejte s námi čtenářský zážitek na našich sociálních sítích.

1
Do horkého léta vkročíme s ohněm v srdci a romantikou před očima. A když se řekne romantika, my vidíme **Jane**

Austen a její **Rozum a cit**. Nad tím budeme rokovat od 5. do 18. července.

2
Abychom trochu uklidnili naše rozbušená srdce, s další knížkou se vydáme zchladit na povrch planety Mars. Zavede nás tam povídková sci-fi klasika **Martanská kronika** od **Raye Bradburyho**. Mars probereme od 19. července do 1. srpna.

3
V polovině léta je potřeba procvičit šedé buňky mozkové, aby nám nezakrněly. Pusťme se tedy do vyšetřování vraždy. Mezi

2. a 15. srpna budeme číst **Schůzku se smrtí** od **Agathy Christie**.

4
A jak lépe zakončit léto než s pořádnou dávkou humoru? O tu se postará Smrt z knihy **Se-káč** od **Terryho Pratchetta**. Neděste se! Se Smrtem nebudeme nikomu stínat hlavy. Vydáme se s ním na sena a v parnu odcházejícího léta (od 16. do 29. srpna) budeme kosit jenom otavu.

Více informací na www.kvkli.cz v aktualitách.

Krajská vědecká knihovna v Liberci (KVK)

library@kvkli.cz

www.kvkli.cz

Liberecký autorský kruh (LAK)

e-mail: spoleklak@email.cz

<https://www.facebook.com/spolekLAK>

https://www.instagram.com/spolek_lak/

<https://www.youtube.com/channel/UCZ8PATEcVmQb7cwGjSIYVnw>

ISSN 1214 - 2751

Bibliothek Liberec
Knihovna Liberec
Library Liberec

*Vedle vrcholků krkonošských a jizerských objevila se v Čechách
Mnozí odvážlivci, když se octli na počátku velikolepého měsíce června.*

Pamatuji to jako dnes, ač od té doby uplynula třetina století. V zámku bylo práce a běhu o překot.

*Blázniviny se rozsévají
Sem, knihomilče, knihu zvláštní ždáš-li míti!*

Who's there? Stanu se menším a ještě menším, až budu nejmenším na celém světě. Nothing is there.

Die Welt ist alles, was da ist.

A me, mamó, adarig džav, so me tuke adaj mukha.